

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása. Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas- tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás- keresőkénél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbé- lyekben is.

KERESEK orth. zsidó leányt vagy as- szonyt szakácsnőnek. Ajánlatok refe- renciák és igények megjelölésével kü- lendők. Blechner Mór fakereskedése, Tornalja.

ACÉLÁRU, rövidáru, illatszert, pipere- és háztartási cikkekre iparendélyvel rendelkező kereskedő, tőkés társat ke- res. Jelige: „Parnószó”.

NEMESSZIVÓ emberek támogatásáért könyörgöm egy kis fűtésre. Cím: özv. Wertheimer Miksáné, VI., Horn Ede utca 8. földszint 1.

HÁZASULANDÓK találkozóhelye: *Te- leki kávéház!* Teleki-tér 7. (Krausz- né.) Külföldi összeköttetések.

BORÜZLETBE ajánlkozik hozzáértő 20 éves böcher. Jelige: „Igen szerény igényű”.

ORTH. KOSZT uri helyen jutányosan kapható. Bővebbet: Házfelügyelőnél, VII., Kisdiófa-u. 12.

TÖNKREMENT nagykereskedő fele- sége segítségére kéri a jószívű hitest- véreket. Férje 8 hónapja kórházban, ki akarják tenni, lakása nincs, télvíz idején. Könyörletes adományokat árad: Weinberger Menyhért, VII. Ki- rály-u. 19.

ÁLLÁST keres jómegjelenésű rövid- és divatáru segéd, kitűnő detail és angró munkaerő, 10 éves bizonyítvánnyal. Jelige: „Üzletvezetőnek is.”

GAZDAG, önhibáján kívül elvált gyer- mektelen 38 éves uriember nősülne. — Legjobban és leggyorsabban közvetít: *Wieder* házasságközvetítő iroda, *Makó.*

ÁLLÁST keres hosszú bizonyítvánnyal rendelkező 23 éves rőfős-, rövidáru- kereskedősegéd. Jelige: „Önálló mun- kaerő”.

BENŐSÜLHET toll- és borszakmában jártas jólelkű vallásos ember 45-ig. Lehet özvegy is. Jelige: „Talpig be- csületes”.

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

JÓ megjelenésű orth. leány, ki háztar- tásban és üzletben segítkezik, gyer- mekek mellé ajánlkozik. Jelige: „Szor- galmas.”

LIBAMELL füstölve 3 P, libacomb 2,70, libaszalámi 3,40, libaszír 2,20. Öt kg. vételnél frankó. Kornhauser Adolf orth. baromfikereskedőnél, Debrecen, Simonffy-u. 6.

CYAKORLOTT sofőr szombattartó, állást keres Pesten vagy vidéken. Szükség esetén autóval is rendelkezik. Kornfeld, Bpest, Kazinczy-u. 6/a II. 18.

DRŐSEKAT németül ünnepléses alkalmakra (*barmitzvó, chaszene, próba* és székfoglaló stb.) 5,50 P előzetes beki- ülés ellenében, *pseltitit külön díjazás- sal, diszkréció* mellett szállít: *Braun* Izráel rabbi, Bpest, Izabella-u. 36.

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közve- tít: *Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi- utca 111.*

SASZ, misnájész és mindenféle széfer legolcsóbban, nagybani áron: Baum Tibor, Miskolc, Kazinczy-u. 1.

KERESEK németben perfect orth. fia- talembert felnőtt fiamhoz, napi 3 óra héber tanításra. Jelige: „Gazdálkodó”.

ÜGYES SEGÉDET keresek angró- és detail fűszerüzletem részére. Jelige: „Szombattartó”.

JÓ HÁZBÓL való leány elmenne kóser háztartásba főzni, esetleg gyermek mellé. Jelige: „Mégbízható”.

BENŐSÜLNE 26 éves orth. fiatalember. volt böcher. Jelige: „Textiles”.

PERGETETT mézet á 1,50, orth. kóser szilvaíz á 1,20 szállít: Kellner Mór, Kisvárdá.

CIPÉSZ-IPASZT azonnalra felveszek. Weisz cipőszalon, Bpest, Katona József utca 24.

Jelígés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

SZIGORUAN ORTH. kéttagu család keres szerényigényű fiatal zsidó min- denest. Jelige: „Családtag”.

LIBAFÜSTÖLT, comb- és mell 2,80, libaszír 2,20, libatepertő 2,40, prima libaszalámi 3,60. 5 kg. vételnél frankó. Blau Adolf orth. baromfikereskedő, Debrecen, Hatvan-u. 33.

NEGYVENÉVES özvegyasszony, *bász talmidchóhom,* jó parnószéval, férj- hez menne vallásos özvegy- vagy el- vált emberhez. Jelige: „Eszes chájil”.

FÉRJHEZ adnám vallásos, csinos leá- nyomat: hozzáillő, jesivát járt, fog- lalkozással bíró 28—34 éves fiatal- emberhez. Hozomány jól jövedelmező üzlet. Jelige: „Jó parti”.

LAKODALMAKAT legszebben, olcsón készit, elegáns, 100 személyt befogadó helyiségében: *Klein* orth. étterme, *Deb- recen,* Piac-u. 66.

MEGÉLHETÉSSEL bíró 60 éves özvegy talmidchóhom elvenne leányt, vagy gyermektelen özvegyasszonyt 44—50-ig. Jelige: „Özvegy”.

SEGÉDNEK ajánlkozik *fűszer-, üveg-, porcellán- és zománcedény szakmában* jártas kezdő segéd. Ajánlatokat továb- bit: Winternitz Lipót, Szikszó.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לייב

Szerkesztősej és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk száma: 50.791
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Nyilt levél Hubay Kálmánhoz (Lásd 5. old.)

Groszberg Jenő főszerkesztő: **AZ UJ ZSIDÓJA VASLAT**

Hithűségünk, vallásos érzésünk, a kinyilatkoztatás szent kútforrások szelleme arra tanított bennünket, hogy a külvilág törté- néseit a szent igék világánál nézzük, hogy politikai divatok, jelszók zavarosságaira rávilágítsunk a kinyilatkoztatás reflektó- rájának sugárkévéjével. És azért, ha az új zsidójavaslatot nézzük, akkor megbántott és a reménység palmaágába kapaszkodó lel- künk felé évezredes távlatból visszhangzik a Tóra szava (D'vó- rim 31): „Es éni fogják Izráelt számos és szorongató bajok és akkor azt fogja mondani: bizony, mert Istenem nincs köröm- ben, értek engem ezek a viszontagságok”.

A baj csövestől hull. Az új javaslat közjogilag, gazdasági- lag, társadalmilag sujt reánk. Közjogi korlátozások kitorlik a magyar törvénykönyvből mindazt, amit a zsidóság egyenjogú- ságára vonatkozólag a magyar törvényhozás alkotott 1790 óta.

Az emberiség történetének vagy akár a kereszténységnek évkönyvei harsányan hirdetik, hogy akit ártatlanul lealáznak: valójában nincs lealázva. Isten az üldözöttek pártján van, nem pedig az üldözők táborában és a vértanúk sóhaja indítja meg az emberiség atmoszférájában a tisztító vihart. Eppen ezért a közjogi és politikai lealázási kísérletek csak egy pillanatra dőb- bentenek meg bennünket. Az nem a mi ügyünk, hogy a kike- resztelkedettek, sőt a már kereszténynek születtek nagy táborá- nak zsidóvá való előléptetése által a javaslat a hazai zsidók szá- mát megkétszerezte és így Darányi volt miniszterelnök szavai- val élve, valóban „sok a zsidó” az országban. De hazafiuji aggo- dalommal fájlaljuk, hogy az így „megnöött” zsidóságnak külön népcsoporttá való minősítése által

a javaslat egymillió magyartól fosztja meg az országot,

tehát ugyanannyi magyartól, mint amennyit a felvidéki terüle- tek visszacsatolása által az ország profitált!

Amik azután a zsidó kisemberek és középosztály húsába vágna, azok a javaslat drákói gazdasági megszorításai. És itt eszünkbe jut a fennidézett igének kifejezése a szorongató bajokról. Azok a szorongató bajok a Talmud szerint, amelyek egy- mást kiszorítják és kizárják (*s'naaszü czórajsz zü l'zü*), amikor egyszerre oly vádakat emelnek ellenünk, amelyek ellentmondá- nak egymásnak. Éveken keresztül hallottuk, hogy le kell törni a zsidó kapitalizmust, hiába mondtuk, hogy a zsidóság *zömé- nek* semmi köze a tőkéhez és amikor a zsidó kapitalizmus el- len harcolnak, ne tegyék tönkre a szegény kispolgárt. És ime jön ez a javaslat és a zsidó kapitalizmus elleni harcban kimond- ja, hogy „állami egyeduralom alá eső cikkek árusítására enge- délyt, úgyszintén hatósági engedélytől függő egyéb jogosítványt

zsidónak nem lehet adni; a törvény hatálybalépése előtt zsidók- nak kiadott ilyen engedélyeket 5 éven belül fokozatosan meg kell vonni”, tehát elveszik pld. a kis falusi zsidó kocsmárosnak a kenyerét! Borzasztóan sérelmes és a zsidó kispolgárokat sujtó rendelkezése a javaslatnak, mely szélnék eresztí a kispollalato- nak értelmiségi munkakörben foglalkoztatott zsidó alkalmazot- tak sok tizezeit. A jelenleg érvényben levő zsidótörvény szerint ugyanis olyan vállalatnál, ahol csak 9 ily alkalmazott volt, mind megmaradhatott állásában, mégha mind a kilenc is zsidó volt, az új javaslat szerint ezek közül betet ki kell majd dojni! Az új javaslat ugyanis kimondja, hogy 1—4 alkalmazott között egy lehet zsidó, 5—9 között pedig kettő. Nem beszélve a gazdasági vállalatoknál a 20%-os arányszámnak 12%-ra való leszállítá- sáról és az iparendélyek zsidók számára való kiadásának tel- jes betiltásáról, amíg a részükre már kiadott iparendélyek szá- ma az illető községben 6% alá nem esik. Eltekintve a zsidók- nak számos pályáról való teljes kirekesztésétől, még a lakosság számarányának sem megfelelő a 6%-os arányszám az iparende- lyeknél, valamint az ügyvédi, mérnöki, orvosi, sajtó stb. ka- maráknál, mert hiszen, amint említettük, a hazai zsidóság szá- ma — a javaslat által zsidóknak számító kiterékkel és kereszté- nyeknek születettekkel — legalább egymillióra szökken, ami a lakosság 10%-ának felel meg! A javaslat tehát zsidónak tekint pár százezer nem-zsidót, de az arányszámot a tényleges zsidók arányszámának megfelelően állapítja meg, holott szerinte 10% zsidó lakossággal kellene számolnia.

Teljesen inhumánus, értelmetlen és irreális a 4. §. intézke- dése, mely szerint házasságkötés által magyar állampolgárságot zsidó a törvény hatálybalépésétől kezdve nem szerzhet. Eser- rint tehát megakadályozza a magyar zsidót, hogy idegen állam- polgárságú nőt vegyen feleségül és így belenyul a zsidó polgár legbensőbb családi ügyeibe.

Ugyanezen §. szerint hatálytalanítani fogják a zsidóknak visszaélés útján megszerzett magyar állampolgárságát. Ez helyes. De akkor felmerül a kérdés, hogy miért nem hatálytalanítják a nem-zsidóknál is a visszaélés által szerzett magyar állampolgar- ságot? *Hát nem-zsidónak talán szabad visszaélést elkövetnie?*

Teljesen indokolt tehát az a katasztrófális hatás, amelyet ez a százezrek létét megfojtani készülő törvényjavaslat az egész ország gyűlölettel el nem fogult közvéleményében felekezeti különbség nélkül kiváltott. Különösen a felvidéki zsidóság áll szinte szótlanul megdöbbenve a javaslattal szemben. Hát ez a jutalom a husz éves idegen uralom alatt megörzött nemzethü- ségükért? Jóllehet, a Felvidékre nézve esetleges kivételeket he- lyez kilátásba a javaslat. — Nem kevésbé súlyos a javaslat mo-

Eredeti angol szövet- különlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc u. 4. — Szombaton zárva

SALGÓ

SALGÓ-karamella vezet
belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg!
Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

„BARBIEN” késnélküli borotválópor
mínőségben utóiréhetetlen
BARBIEN VEGYIPARI VÁLLALAT, Budapest, Király-u. 30. Tel.: 119-564.

Hajszálak végleges kiirtása villannyal, szépségápolás, szemölcsirtás:
Pollák Sarolta kozmetikus. Andrássy-út 32
Miracle szépségápoló szerek, Miracle szőrtelenítő (házi kezelésre) szétküldése utasítással. Tanítványképzés.

MEGLEPŐ UJÍTÁS! **A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélel készítve.**
IV., Váci-utca 18. ELEGANS! FIATALOS!

rális hatása sem. A javaslat indokolása ugyanis mélyen sérti önértékében a magyar zsidóságot, mely anyagi és szellemi erejét, felkészültségének és képességeinek legjavát minden időben a haza szolgálatába állította. Ezeknek az érdemeknek az elismerése helyett az indokolás a hazai zsidóságot úgy állítja be, mint nemzetileg káros elemet.

Diskusszió tulajdonképpen céltalan olyan kérdéseknél, ahol a hatalom dönt. De azért mégis leszögezzük és akár ezer-

szer: elismételjük a Biblia tanítását, miszerint: „szeresd felebarátodat mint tenmagadat”. Már pedig minden, I'ten képmására teremtett ember: testvér. Tiszta fajok nincsenek, nincs értelme az ebből kiinduló elnyomásnak, az elnyomott jajkiáltása pedig égbe száll.

Remélünk kell, hogy az erőszak, a gyűlölet mulandó valami, de az igazság, a méltányosság, a becsület eszméje örökkévaló.

Az indokolás margójára

Az új javaslat indokolásában olvassuk: „Mind szélesebb körű lett annak a felismerése, hogy a zsidóság sajátos, minden néptől élesen elkülönülő népcsoport. Származásbeli különbségei és területi szétszórtsága ellenére évezredek óta életani és lelki elkülönülésben él. Elkülönülése következtében faji, életani, lelki, szellemi és érzelmi egység. Ez az egység kifejeződik ennek a népnek mind sajátos, öt más népektől a legélesebben elkülönített vallásban és hagyományában, mind erkölcsében, bölcséletében és racionalizmusában, amelyek a zsidó nép, a zsidó család, a zsidó egyén életét eltöltik és meghatározzák. Ez az egység sajátosan szövődik össze területi szétszórtságában kifejlődött vándorlási ösztönével. Ezeknek a tulajdonságoknak sajátos párosulása folytán tud egyszerre és egyben erősen egybeforrni, összetartó és mégis nemzetközi lenni. Ezekből folyik jellemzően és a legtöbb nép tulajdonságaitól elütően és a szélsőségekre való hajlamossága. Vándorlási hajlamából folyik a tulajdonnak a földhöz kötött népek felfogásától eltérő, a tulajdont ingóként néző szemlélete.”

Meg kell jegyezni, hogy ez a megállapítás nem egészen új, mert egy kiváló államférfiú mondotta 2400 évvel ezelőtt: „Van egy nép, amely szét van szórva a többi nemzet között, törvényei különböznek a többi népektől, a királyi törvényeit nem tartják meg, a királynak nem érdeke békében hagyni őket, engedje meg, hogy elrendeltesék az elpusztításuk...” Ez a kiváló férfiú Hámán volt. Az ő szavai csendülnek meg az új javaslat indokolásában. Huszonnégy század mult el azóta. Azt hittük, hogy ezen idő alatt elterjedt a humanizmus és ime kiderült, hogy feléled a hámánizmus.

Az indokolás hivatkozik külföldi példára. Németország — úgymond — évek óta a legerélyesebb intézkedéseket fogantatja szám- és gazdasági súly szempontjából a magyarországinál jóval kisebb jelentőségű németországi zsidóság ellen és rendszabályait az időközben beke-

belezt Ausztria és a szudétánémet területre is kiterjesztette. Utal Cseh-Szlovákiára, Jugoszláviára és Romániára, ahol mindenütt megindították a zsidóság térfoglalásának visszaszorítását. És utal az olasz példára is, ahol a zsidóság száma a lakosság számához képest elenyészően csekély. Hazánkat tehát egy kétszázmilliónyi népgyűrű veszi körül, mely a zsidóságot magából kiszorítani igyekszik.

Ami a német és olasz példát illeti, hát talán éppen azért nem kopirozható az leminálunk, mert abban a két országban a zsidóság arányszáma teljesen elenyésző, tehát nem rázkódtatja meg a gazdasági életet az alig 1/2%-nyi zsidóság kirekesztése. Hazánkban azonban a kikeresztelkedettekkel együtt tíz millió lakos közül mintegy millió a zsidó, vagyis 10%; ennek kirekesztése, az ország gazdasági életének megrázkódtatása nélkül nem lehetséges. Máris megállt minden vállalkozási kedv és a tézsdén egyre esnek a nemzeti vagyont reprezentáló papírok.

Egyébként a jugoszláv példát nem értjük, mivel éppen a napokban folytatott Stojadinovits jugoszláv miniszterelnök magánbeszélgetést Alkalay belgrádi grandrabbi-val, akit biztosított arról, hogy egyáltalán nincs zándékában az ottani kormányzatnak, hogy zsidóellenes intézkedéseket tegyen és a miniszterelnök felkérte a főrabbit, hogy efelől nyugtassa meg az ottani zsidóságot.

Nem bizonyult helytállónak — fejti ki továbbá az indokolás — az eredeti zsidótörvény ama rendelkezése, amely a zsidók arányszámát az országos arányszámot mintegy négyszeresen túlhaladó mértékben, vagyis 20%-ban állapította meg.

Ami ezt illeti, azt világosan megmondta Darányi akkori miniszterelnök, hogy ezt azért kellett így megállapítani, mivel a közhívatalkból és számos egyéb pályáról teljesen ki van szorítva a zsidóság.

További indoka az új zsidójavaslatnak, hogy a felvidéki területek örvendes

visszacsatolása által az ország zsidó lakosságának száma nagyobb arányban emelkedett, mint amennyire az ország összlakosságának a száma gyarapodott.

Ez az indok elsősorban érthetetlen azért, mert köztudomású, hogy például Munkácson, ahol a lakosság fele zsidó, a város zsidóságának tántoríthatatlan magyarsága adta meg az etnikai jogalapját a visszacsatolásnak. Ettől eltekintve: mindannyiunk vágya például a közös magyar-lengyel határ, de ha ez megvalósulna, vagy ha a sors jóvoltából más szomszédos magyarok vidéket visszakapnánk, akkor az ottani sűrűbb zsidó lakosság miatt ezen teória szerint — újból megromlana az arányszám ... (?)

A Talmud elbeszélése szerint, egy előadó talmudi mester egyszer valami nagyot, a hallgatóság figyelmét felrázó, akart mondani s akkor elmondotta, hogy volt egy asszony, aki 600.000 gyermeket szült. És amikor az auditórium felfigyelt, előárulta, hogy Jochevedről van szó, aki Mózeset, az akkor 600.000 főből álló Izráel vezérét szülte, aki értékben fölért az egész 600.000 főnyi néppel.

Valóban ez csodás kijelentés volt, de ez a csoda megismétlődött most minálunk. Egyik napról a másikra a zsidó törvényjavaslat egyszerre vagy 500.000 zsidót szült Magyarországon. Régebben még a békeidőben énekelgették: Abbázában zsidó a pápa, zsidó a cápa. A pápáról már kijelentették a németek, hogy zsidó, nálunk is ki fog derülni, hogy a legdühösebb antiszemita cápa saját husukba harapott. A zsidójavaslat szerint ugyanis zsidónak kell tekinteni azt is, akinek mindkét szülője az izraelita hitfelekezet tagja, vagy tagja volt, bármikor is tért át az illető, ellentétben a még jelenleg érvényben levő zsidótörvényvel, mely szerint tudvalevőleg kereszténynek számít, aki 1919 augusztus 1-e előtt tért át.

Ennek a rengeteg, zsidóvá váló kereszténynek ezek után csak azt ajánlhatjuk, hogy ha már amugyis zsidónak számítanak, ám legyenek valódi zsidók, térjenek meg és akkor megleglik vigaszukat az izraelita vallás nyugtató bizalomban, mely szerint I'ten nem hagyja elveszni szent népét Izráel! Tehát: Zsidó keresztények, vissza a zsidósághoz!

Korein Dezső: Asszimiláció és zsidótörvény

Az anakronizmus iskolapéldája a második zsidótörvény javaslatára és annak indokolása. Hogy ez a legújabb „Jogalkotás” hogyan illeszthető az emancipációs és recepciós törvények mellé, nem reánk tartozik, azt fejtegetések a hozzáértő jogászok. Mi csak azt látjuk, hogy a törvényjavaslat minden egyes szakasza súlyos erkölcsi és anyagi kárt jelent a hazai zsidóságnak. Most azonban egy feltűnő ellenmondásra óhajtjuk a közvélemény figyelmét felhívni, amely minden laikus szemében is érthetetlen. A legújabb zsidójavaslat kacskaringós címe: „A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról” szól. Ami azt jelenti, hogy a zsidók túlméretezve vettek részt a magyar nemzet közéleti és gazdasági területén. Ezzel szemben az indokolásban azt a bünt olvassák fejünkre, hogy sajátos népcsoport vagyunk, amely teljes lelki elkülönülésben él és zárt fajiségében megmarad, idegen a népek összességében és minden nemzet testében. Míg tehát a törvényjavaslat címe nyílt szemrehányással illet bennünket, hogy túldimenzionálva vettünk részt a magyar nemzeti kultúrában és közéletben, az indokolás éppen az ellenkezőjét veti szemünkre. Ez a furcsa ellenmondás, az egész jogi okoskodás és kapkodás, jellemzi azt a lázas és beteges törekvést, amely tulajdonképpen az ismert minta szerint akarja nálunk is a zsidóság jogainak megszorítását törvénybe iktatni. Egyik oldalról az asszimilációt, másíkról pedig a disszimilációt róják fel bűnül a legújabb jogalkotás mesteréi. Már most tisztázzuk a fogalmakat, mennyiben és hogyan, mely területen asszimilálódtunk, illetve asszimilálódhatunk és hol van jogosultsága az elkülönítésnek.

Erre vonatkozólag az első irányítást Jeremiás prófétától kaptuk, aki a befogadó nemzethez való hűséget lelkeire kötötte a diaszpóra zsidóságának: „Mozdítsátok elő a befogadó nemzet jólétét”, adta utravalóul nekünk. Ezt az egész világ zsidósága azóta is hűségesen betartotta. A spanyol zsidók ötszáz éves száműzetésük óta még ma is a spanyol latinot használják családi és társalgási nyelvül. Ugyanezt tették a német zsidók is, akik évszázadokon keresztül a német kultúra rajongó hívei és terjesztői voltak. De a közép-európai zsidóság nagy része is a német nyelvet használta, úgy családi érintkezésében, mint a templomi szószéken és a hitközségi igazgatásban. Mendelssohn Mózes pedig a bibliát fordította német nyelvre, amit az akkori orthodox rabbitekintélők elleneztek. Meggyőződésük ugyanis az volt, hogy az elnémetesedés kísérlete végső következményeiben a vallási asszimilációhoz vezet. Hamburg—Altona főrabbija átok alá veszi mindazokat a zsidókat, akik Mózes öt könyvét abban a fordításban olvassák, amelynek a berlini Mendelssohn Mózes a szerzője. Ehhez az anatómához csatlakozott a „Chaszam Szaifé”, a világhíri pozsonyi főrabbi is.

Hogy mennyire igazolták a mai szomorú események a nagy rabbikat, akik csodás előrelátással ellenezték a német nyelv fanatikus terjesztését, sajnos, ma tapasztalhatjuk. Mintha látnokj erővel érezték volna a mai német hálátlanságot, amely minden kultúr szolgálattért brutalitással és gyűlölettel fizet. Arról nem is szólva, hogy Mendelssohn leszármazottjai még hitüket is feláldozták a német asszimilációs bálványoknak. Beteges módon hajszolták az akkori előkelő német zsidók a német kultúra szolgálatát, ami ma százötven év után

kártyavárként omlott össze. A régi zsidó tradíciók helyett új életformákat kerestek, ami által természetesen a kitérés folyamat útját egyengették. Dorothea Mendelssohn szalonja közvetítette a kulturális és társadalmi érintkezést a feltörekvő német zsidók és a vezető némettség között. Ezek az asszimilációs erőlködések a zsidóság rovására szolgálták a német művelődést, Mendelssohn leányai, Dorothea és Henriette, beolvadtak a kereszténységbe, mint ahogyan az egész asszimilációs folyamat másképpen logikusan el sem képzelhető. Mert egészen más a befogadó nemzet iránti hűség és ragaszkodás, mint a hitelhagyás folytán előállott vallási asszimiláció. Teljesen hasonló módon történt nálunk is az úgynevezett felső zsidó körökben, ahol a beteges asszimiláció ugyanolyan rombolást idézett elő vallásilag, mint Németországban.

Ha már most elgondoljuk, érdemes volt-e a közép-európai zsidóságnak minden erejével és tehetséggel a német kultúra szolgálatába szegődni, szomorú reznigációval kell peccavít mondanunk és ezért a nagy bűnért mellünket vernünk. Ek-kora hálátlanságot a világtörténelem alig tud felmutatni. Hiszen még a legkisebb politikai szolgálattért is rendszerint valami ellenszolgáltatás járt úgy a népeknek, mint egyeseknek. Hogy azonban egy nép, vagy felekezet, amely saját lakóhelyén kívül még idegen államokban is a német kultúra szolgálatába szegődött, arra alig ismerünk példát. Ezt csak a német zsidóság tette. Amellett kicsoda göggett, valóságos junker módon tartotta magát „deutscher Staatsbürgernek”. Ők elsőosztályú állampolgároknak és német kultürembereknek vallották magukat. Szegény német testvéreink, ekkora megaláztatásra és brutális hálátlanságra még álmukban sem gondolhattak. Micsoda keserves kiábrándulás és fájdalmas érzés nyomhatja a szerencsétlen, csalódott és becsapott német zsidó hazafiak lelkiületét. Ezért bizony nem volt érdemes nekik a szentéletű, éleslátású orthodox rabbikkal, akik ezt a hochdeutsch kulturát elleneztek konfliktusba jutni. Nem volt érdemes ezzel a hypernémetiséggel külföldi testvéreink ellen-szenvét kiváltani. No de ne firtassuk a mult bűneit, mert most nem rekriminációra, hanem segítségre van szükségünk.

A német zsidóság tragikuma szolgáljon mementóként az egész világ zsidóságának. Ne akarjuk hazafiasságból túlléleltelni polgártársainkat, ne tolakodjunk hazafias mozgalmak élén, de ne is kullogjunk leghátul, maradjunk az aranyközéputon. Egyáltalán az általam annyiszor hangoztatott szerénység, polgári kötelességteljesítés, becsületes munka és egyszerű életmód legyen irányelvünk. Mint ahogyan ezt vallástörvényeink is kötelezőleg írják elő.

Maradjunk vallásos zsidók és kifogástalan hazafiak, de ne akarjuk az utóbbinál más-felekezetű polgártársainkat megelőzni.

Ami pedig szerencsétlen német hittestvéreinket illeti, bizzunk az Örökkévalóban, hogy szenvedéseik mihamarabb véget érnek és a Mindenható segítségével lassanként elhagyhatják azt a számukra pokolországot, amely oly rút hálátlansággal fizetett lelkes és becsületes kultúr szolgálataikért. Azonban a német tragikum alapján fogadjuk el azt a tételt, hogy a vallási asszimiláció csődöt mondott. Kifejezetten a vallási asszimilációt, recte kitérést értem, nem a nemzeti kultúrához való

MEINL KÁVÉ FOGALOM

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz. levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér Elsőrendű dessert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz. kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII, Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

hűséget és ragaszkodást, mert a nemzeti kultúrközösség terén a magyar zsidóság úgy a multban, mint a jelenben százszázalékos, sőt azon túl is megtette kötelességét, anélkül, hogy hitét megtagadta volna. Az irodalom, művészet és tudomány terén világhírné tudósokat termelt ki a magyar zsidóság. De még az egyszerű pajeszos zsidó is kitünő magyar érzésű és zengzetes magyar nyelvet beszélő tagja lett a nemzet egyetemének. Tehát asszimilálódtunk nemzeti hűség és kultúra tekintetében. Sokkal jobban, mint a hazai svábok, akik itt a főváros közvetlen közelében megmaradtak németeknek és tűntető módon ragaszkodnak sváb nyelvükhöz és szokásaikhoz, sőt újabban külön államcsoporthoz akarnak létesíteni.

A diaszpóra zsidóságát évezredek kereszttül csak a vallásához való ragaszkodása tartotta fenn. Vallásilag zsidó maradt, a nemzeti kultúra tekintetében pedig asszimilálódott,

ami teljesen megfelel Jeremiás próféta intelmének. A vértimos örülete és a fajelmélet fikciója szerint azonban a vallásilag asszimilálódó zsidók, tehát a kitért zsidók is vérbeli-

A csehszlovák zsidóság helyzetéhez

A szlovák kormány hozzájárulásával a szlovákiai zsidóság egységes szervezetet hívott létre „Zidovska Ustredna Uradovna pre Krajinu Slovensku” név alatt. A szlovákiai zsidóságnak erre a központi képviselőre hárul a feladat, hogy a hatóságokkal zsidó ügyekben az összeköttetést fenntartsa és közreműködjen a zsidókérdés megoldásában. A szlovákiai zsidó központi képviselő már meg is kezdte tevékenységét és több bizottságot létesített, amelyek közül az átrétegződéssel és a kivándorlással foglalkozók a legfontosabbak. A központi szervezet irodái Pozsonyban (Ventur ucca 2.) működnek.

A mult heti szlovenszói választásokon a zsidóság a kormány listájára szavazott.

Prága, december 27. A csehszlovák kormány minisztertanácsot tartott, amelyen a zsidókérdést vitatták meg. Beavatottak tudnivalókat, hogy a közéletből számos zsidót fognak kizárni. Többek között vár-

ható mintegy 20 egyetemi tanár elbocsátása is. A cseh nemzeti egységpárt ifjúsági alosztálya meglehetősen szélsőséges antiszemita programot tett közzé.

Prága, december 27. A csehszlovák parlamentben több képviselő szóváltotta a szlovákiai antiszemita kilengéseket, melynek kapcsán heves szóváltásra került sor a cseh és szlovák képviselők között. Rasin pártönkivüli képviselő többek között a következőket mondta:

— Örömmel tölt el, hogy Beran miniszterelnök nem hagyja magát befolyásolni a zsidókérdésben az uccai demagógiától. Egy kormány, amelynek legfőbb gondja az export ápolása, nem tűrheti a zsidóellenes kilengéseket, mert ez elzárna a piacokat, a mi export-áruink elől. Ilyen fényűzést nem engedhet meg magának egy elszegényedett, tizmilliófőnyi állam. De magában véve is szükséges, hogy a lehető legrövidebb időn belül helyreállít-

leg zsidónak számítanak. Hasztalan tagadta meg a renegát legszentebb belső lelki világát és meggyőződését, hasztalan idézett elő magában egy soha nyugvóponttra nem jutó lelki zavart, a fajelmélet szerint örökké zsidó marad. Nem volt érdemes tehát a zsidóság mai szorongatott helyzetében patkány-módrára megfutamodni, mert ezzel a vélt célt nem érték el. Majd gondoskodik az antiszemitizmus, amely mindig volt, van és lesz, egy „semigóta almanachról” (mint amilyen már 30 év óta horogkereszt jelvényvel létezik is), amely kimutaja az évszázadok előtt kitért zsidó nemárja eredetét. — Nagy súlyt helyezek tehát az asszimiláció osztályozására.

Nemzeti kultúra tekintetében igenis asszimilálódunk, de vallásilag soha.

Csakis így maradhatunk fenn örök időkre, teljes értékű zsidóknak, amellyel természetesen hűséges állampolgároknak.

Ezt a tanulságot merítsük a küszöbön levő legújabb törvényalkotásból, amelynek indoklása oly megalázó, hogy mély fájdalommal tölti el a magyar zsidóság lelkes nemzethűségét és habár nem ingatja meg, de mindenestre kemény próbára teszi eddigi áldozatkész hazafias érzületét.

tassék a jogbiztonság a zsidó vállalatok és zsidó egyének számára. A mostani állapot megbénítja a zsidó vállalkozásokat és a zsidó tőke tartózkodik minden investíciótól.

A csehszlovák szenátus is állást foglalt a Szlovákiában dúló antiszemita kilengések ellen. A cseh szenátorok kijelentették, hogy a szlovákiai zsidóüldözések az egész köztársaság érdekeit veszélyeztetik, mert a külföld igen kedvezőtlenül reagál ezekre. Szlovákia nem azért kapott autonómiát, hogy zsinagógákat és zsidó üzleteket romboljon szét, amint ez Nagyszombatban történt.

Az Amerikában élő csehek hivatalos lapja, a „News Yorkske Listy” felhívást intéz a „Csehszlovákiában élő testvérekhez”, hogy vessék el az antiszemitizmust. A csehszlovákiai antiszemitizmus — írja a lap — ártana úgy az amerikai cseheknek, mint az új cseh államnak és a csehszlovák áruk amerikai kivitelenek is. A cseh légiónáriusok prágai lapja, a „Narodni Osvovozeni” ehhez a felhíváshoz a következő kommentárt fűzi:

— Az antiszemitizmus egyikünknek sem fakad a szívéből. Hiszen mi ismerjük a zsidóinkat. Mi tudjuk, hogy közöttük igen sok szolid és dolgozó ember van.

Az állam nem engedheti meg magának azt, hogy a zsidókat kizárja az együttműködésből;

a zsidók a köztársaság újjáépítésénél nagy szolgálatokat tehetnek. Nem is engedhetjük meg magunknak azt, hogy lemondjunk az amerikai piacról. Míg a német árukat Amerikában bojkottálják a mi áruinkat szívesen vásárolják. A zsidó vállalkozók csupán jogbiztonságot kérnek. Be kell bizonyítanunk a világnak, hogy rendezett állam vagyunk és minden polgárunknak meg van a jogbiztonsága...

Nyílt levél

Hubay Kálmán országgyűlési képviselőhöz

Képviselő Uram!

Remélem nem veszi rossz néven tőlem, hogy soraimat Önhöz a jobboldali antiszemitizmus legintranszigenensebb képviselőjéhez éppen az orthodox, hagyományhű zsidóság hetilapjának hasábjain intézem. Mint izzig-vérig újságíró és szerkesztő megbocsájtja nekem ezt az első pillanatra látszólagos paradoxont, mivel Önhöz intézendő mondanivalóim szervesen összefüggnek és vonatkozással bírnak a zsidóságnak azzal a rétegével, amelynek érdekeit e lap van hivatva képviselni, s az igazságok, a tiszta érvek szempontjából végeredményben nem a megnyilatkozások helyei, hanem maguk az igazságok bírhatnak csak jelentőséggel.

E hó 23-án, pénteken, a második zsidójavaslatnak benyújtása után hosszasan beszélgettünk a Ház folyosóján a napilap több fontos problémáiról s természetesen szóba került az éppen benyújtott új zsidójavaslat is. Az új javaslatról elmondott néhány, számomra meglepő véleménye késztet engem arra, hogy ezzel kapcsolatos észrevételeimet Képviselő Urral e lap nyilvánosságára útján közöljem.

Az új zsidójavaslat Képviselő Ur szerint is szigorú és elég radikális ugyan, de mindezek dacára nem fogja a zsidókérdést teljesen megoldani és eltüntetni a politikai élet homlokteréről. Képviselő Ur szerint azért mert a mai fennálló politikai rendszer a még oly gyökeresnek tűnő intézkedésekkel sem képes megvalósítani a teljes nemzeti szociálista Magyarországra való átállítást, amely — Képviselő Ur szerint — egyedül van hivatva a dolgozó magyar milliók számára a szebb jövőt biztosítani.

Képviselő Uramnak ehhez a megállapításhoz nekem semmi hozzáfűznivalóm nincsen. Az a kitüntető szívéllyesség, amellyel az évek folyamán Képviselő Uram már több ízben megajándékozott, alkalmat nyújtott számomra, hogy — már vallásomnál fogva is — homlok-egyenest ellenkező világnézeti felfogásomat szemtől-szemben kinyilváníthassam. Ez egy olyan világos választóvonal köztém és Képviselő Ur között, amelyet én átlépni nem tudok, de nem is akarok.

Azonban meg kell állanom a zsidókérdésnek annál a pontjánál, amikor Képviselő Uram többé már nem világnézetről, hanem annak gyakorlati végrehajtásáról beszélt. Amikor a faj vagy vallás kérdésén túlmenően a végrehaj-

tási utasítás kemény és könyörtelen pragmatikái kerültek beszélgetésünk folyamán előtérbe.

Képviselő Uram szerint az új törvényen vörös csikként húzódik végig az antiszociális bélyeg, éppen úgy, mint az eddigi, Darányi féle 80:20 arányú rendezésnél és ilyen törvényt — amint mondtotta, — nem hajlandó megszavazni. A törvény az úgynevezett kis zsidót, a 150 — 200 pengős hivatalnokot, a kis fűszerest, kisiparost aránytalanul súlyosabban sújtja, mint a bankárt, nagyiparost és nagykereskedőt, mert amíg ezt a kategóriát csupán háttérbe szorítja, ugyanakkor a kisexisztenciát a teljes megsemmisülés reménytelen árka felé sodorja.

Amikor azt hallottam Képviselő Urtól, hogy az új javaslatot a kis zsidók életlehetőségének aránytalan megnyirbálása miatt nem helyesli, egy pillanatig sem támadt bennem a Képviselő Ur személyével kapcsolatban direkt inszINUÁCIÓSZÁMBA MENŐ FELTÉVEZÉS, hogy kedvezni óhajtana a zsidóságnak és horribile dictu filozofemita „zsidóberence” vált volna... De megerősödött bennem az a meggyőződés, hogy a nemzeti szocialista elvek között valóban megtalálhatók azok a népi értelemben vett szociális és humanista tanok, amelyek — a világnézeten túlmenően — az igazság mércéjén mérve fenn és lenn egyformán, paritásos alapon oldják meg a szociális problémákat.

Az új zsidójavaslat Képviselő Ur szerint is a kétféle mérce klasszikus megnyilvánulása: a törvény lángpallosa aránytalanul súlyosabb és fájdalmasabb sebet ejt a zsidóságnak azon kategóriáján, amelyet a zsidóság gerincének kell mondanunk: a kispolgárságon.

A törvény szigorja ilyenformán első sorban a vallásos híthű zsidóság 99 százalékban kispolgári tömegeit érinti. Leginkább azt a szakállas, pajeszos, bársonykalapos proletár-zsidóságot, akiket Képviselő Uram a „Magyarság”-ban — nyilván hagyományhű külsejüktől megtevesztve — „kazároknak”, „galliciáknak” szokott nevezni.

Talán fonák, talán groteszk is, de teljesen igazságos, ha én, a folyosón tett

HEIDEN JENŐ
OPTIKA — FOTÓ
Budapest, VII., Király-utca 21.
Telefon: 138-110. Szombaton zárva.

kijelentése alapján, éppen Képviselő Uramhoz fordulok, hogy ne alkalmaztassék a kétféle mérték antiszociális igazságtalansága ezzel a szegény kispolgári zsidósággal szemben sem! Lehetetlen, hogy Képviselő Uramban a zsidók elleni gyűlölet érzése elnyomja azt a mélyseges és egészséges szocializmust, amelyet — hangsúlyozom, világnézeti elveitől eltekintve — nem lehet Képviselő Uramtól elvitatni. Hiszen ha a zsidótörvény tárgyalásakor ezek a szociális aggodalmak Képviselő Uram részéről nem kapnának hangot, akkor Képviselő Uram maga konstruálna meg a kétféle mérce igazságtalan és immorális gyakorlatát.

Az a tekintet nélküli nyílt állásfoglalás, mely Képviselő Uram eddigi közéleti munkásságában megnyilatkozott, parancsolólag követeli tehát meg, hogy olyan kérdéseknél is, amikor a párt és mozgalmi szempontok iránti opportunizálás hallgatást kívánna meg: hallassa erőteljes, férfias hangját!

Folyosói beszélgetésünk egyik jelenlévő kollegám megjegyezte, hogy Képviselő Ur személye iránt az új zsidójavaslat benyújtása óta barátságos hangulat kezd támadni a zsidóságnak. Kollegám szerint azt mondják: „még a Hubay sem kíván ilyen drákói szigorú törvényeket...” Engedje meg, Képviselő Uram, hogy ismeretelm alapján ne osszam ezt a hiedelmet. Képviselő Uram — sajnos — semmi okot nem szolgáltatott arra, hogy a zsidóságban ez a hiedelem feltámadhasson. Az új zsidójavaslatról vallott kijelentés alapján mégis örömmel hallottam, hogy a nemzeti szocialista eszme magyar képviselője antiszociálisnak és igazságtalannak tartja az olyan törvényes rendezést, amely méltatlanul juttat kenyértelenné egy amugy is szűk kenyeren tengődő kispolgári réteget, — még ha azok zsidók is.

Szilárd meggyőződésem, hogy Képviselő Uram a zsidójavaslat tárgyalásakor a Ház plénuma előtt sem fogja megtagadni azt az igazságot, amelyet egyszerűen már igazságnak és magának vallott.

Fontosnak tartottam a fentiek a második zsidótörvény érdemi tárgyalása előtt Képviselő Uram szíves emlékeztetésére idézni s amidőn alkalmatlankodásomért elnézését kérem, maradtam Képviselő Uramnak

alázatos tisztelettel:
KORNITZER BÉLA.

Állítsák vissza a rituális vágatást!

— sürgetik most már keresztény oldalról

Feltűnést keltő cikk jelent meg a „Közéleti Hírlap” december 15-i számában. A lap, melynek szerkesztője Szigyártó Sándor és szerkesztőbizottságának elnöke Mizsey György országgyűlési képviselő, komoly okadatokkal hívja fel az illetékesek figyelmét arra az óriási kárra, amellyel a rituális vágás lehetetlenné tételét előidéző előzetes elkábítás kötelezettsége a hazai gazdatársadalmat sújtja. A cikket, melynek címe: „A rituális vágás megszüntetése miatt négy millió pengő veszteség érte a mai napig a gazdatársadalmat! Katasztrofálisan csökkent a marha- és borjúhús-fogyasztás!”, kivonatolva az alábbiakban adjuk:

★

— Kétségtelenül megállapítható tény, hogy a rituális vágás megszüntetése óta a marha- és borjúhús belföldi fogyasztása csökkent. Csökkent ennek folytán a mezőgazdaság állatállományának belföldi értékesítési lehetősége.

— A rituális vágás megszüntetése senkinek sem használ, Rést út a vallás szabad gyakorlatának tiszteletet parancsoló elvén. A rendelkezés semmiképpen sem indokolható, sem állatvédelmi, sem humanizmus nézőszögéből.

— Az agrárérdekekből felhozott indoklás nem szorul bővebb magyarázatra. Csupán a rendelkezésnek azoknak az indokaival kívánunk bővebben foglalkozni, amelyek a vágás módszerét mint állatkinzást bélyegzik meg s a humanizmus nevében tartották szükségesnek a rituális vágást megszüntetni.

— Mindenekelőtt arra utalunk, hogy a rituális vágási módszernek egész irodalma van már. Németország, a volt osztrák-magyar monarchia, Hollandia, Anglia, Dánia, Svájc, Itália és Franciaország fiziológiai és patológiai hírneves professzorai, állatorvosi iskolák igazgatói, az állatorvosi tudomány tanárai, hatóságai orvosok, köztudósok igazgatók éppen úgy, mint nagyvágók és mászáró mesterek nyilvánították már véleményüket a saktolásról. Kimutatták és tudományos érvekkel bizonyították, hogy a saktolás semmiféle vonatkozásban nem áll az egyéb vágási módszerek mögött. Tudunk kell, hogy a saktolásnak ki-

mondott célja, hogy a vágó állatnak minél kevesebb szenvedést okozzon a megöletése.

— Ebből a szempontból merészség állítani, mintha a marha fejére irányított ütés s az acéléleknek az agyba, mindenkor gyorsan szédületbe hozza az állatot. Ez csak elméletileg helytálló, mert a marhák koponyaalkatának különbözősége, vagy a végrehajtó erő lelkiállapota, vagy a közügyesség és a gyakorlat hiánya folytán gyakran meg kell ismételnünk az ütést, vagy az eljárást. Többször, mint ahányszor a sakter téved. Mert elsősorban teljesen csorbanélküli és borotvánál is élesebb késsel vágjuk ki az állatot. Ledönti és egy nyisszantással vágja el a marha nyakát.

— A saktolásról különben többek között Udranszky L. a kolozsvári egyetem fiziológiai intézetének igazgatója a következő szakvéleményt adta: „A saktolásnál a nagyon gyorsan tetemes vérvesztés folytán, illetve a vérömlésnek a fejbe és ezáltal az agyba való megakadályozása miatt az állatok eszméletlensége legrövidebb idő alatt következik be. Hogy e néhány másodpercben — mert a kés alkalmazásától az eszméletlenség számítva csak másodpercekkel lehet szó — az állatnak a kés által érintett nyak lágy részeiben elterjedt érzékeny idegekben, ezek mechanikus elválásztása folytán gyötrelmes fájdalom érzése van-e vagy sem: nehezen dönthető el, mert kísérletileg nem állapítható meg. A tapasztalat tanítja, hogy a borotvánál is élesebb eszközökkel gyorsan okozott vágási sebek nem rögtön a metszés után kezdenek érezhetően fájni. Eppen ezért minden valószínűség szerint a saktolt állatnak — az eszméletnek majdnem pillanatnyi megszüntése folytán — úgyis előfordulhat a metszés folytán okozott fájdalmat érezni. A kimúlás maga egész bizonyosan fájdalomérzésre alkalmatlan állapotban következik be. Arra a kérdésre tehát, hogy a saktolás más vágási módszerekkel összehasonlítva állatkinzásnak tekinthető-e, határozottan „nem”-mel kell válaszolni. A tulajdonképeni öles előkészületei: az állatok lefektetése, vagy ledöntése körülményesebb ugyan, mint más vágási eljárásoknál, de korántsem nevezhető állatkinzásnak. Legfeljebb az állat aggasztásának tekinthető, aminek vágó és haszonállatok általában ki vannak téve, mert hiszen az állatok bármiféle fékezése neki ellenszenves.”

— Nem tartjuk szükségesnek, hogy az állatvédelmi szempontokkal való indoklást egyéb szakvéleményekkel megdöntsük, hanem visszatérünk annak kihangsúlyozására, hogy agrár érdekből a rituális vágás tilalma megszüntetendő.

A Felvidék visszacsatolásával is gyarapodik a zsidók száma, mintegy 100 ezer lélekkel — írja a lap. A 10 millió lakossággá nőtt agrár-országunk nem nélkülözheti a zsidóságot, mint lábásjózsgógyasztót.

— Az állattenyésztő gazdának mind egy, hogy miképpen végzik ki a tőle megvásárolt marhát. S ezért megdöntve a rituális vágás megszüntetése állatvédelmi és közegészségügyi felhozott indokainak helytállóságát — agrárérdekből kívánjuk a vonatkozó rendelkezésnek sürgős felfüggesztését.

— Fel kell függeszteni ennek a rendelkezésnek végrehajtását, mert tudományos megállapítások ismeretében — annak eldöntésére, vajjon a köztudósok által vágási rendszer, avagy a saktolás okoz-e nagyobb és huzamosabb ideig fájdalmat az állatnak: egyedül maga a marha lehetne illetékes. Az állatvédelmi indok tehát tárgytalannak tekinthető.

— Egyebekben, ha ennek a rendeletnek előzménye politikum, kerekén kijelentjük, hogy egész jobboldaliságunk tiltakozik az ellen, hogy a hitű zsidóságot velünk együttvaló tréfli hús fogyasztására kényszerítsék. Csak maradjanak kösér koszon. Nem eszünk velük egy tából cseresznyét, de viszont nekik sem ambicionáljuk ezt, aminthogy kétségtelen, hogy erre nem kerülhet sor a rituális vágás megszüntetése folytán sem, mert egyszerűen nem fogyasztanak marha- és borjúhúst.

— A hitünk liturgiájához mi sem engedünk nyulni, jogtalanság és méltánytalanság az övékre vajakálni: még kevésbé agrárérdekek sérelmére.

— Az ezekután most már jobban értesült gróf Teleki Mihály földművelésügyi miniszter úr a mezőgazdasági érdekek megértő istápolójához fellebbezünk a gazdatársadalom nevében s hisszük, hogy kérésünk megértésre és meghallgatásra talál s intézkedése nem késik.

A karcuság titka
EHRENTALNÉ (Geczovits Renée)
füzőszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 140—264.

כל מי שיש לו איזה ספר להדפיס ביה. כל מי שיש לו איזה ספר להדפיס יפנה אלי ואני אדפיס אותו כעוה"ת בול מאוד אשר לא נשמע כמוהו ובהנהגה מדייקת. בנימין פרידמאן מדפיס במישקאלין.

Friedman Béni könyvnyomdája, Miskolc Széchenyi-u. 77.

A visszatért Komárom történetéből

A magyar zsidóságra vonatkozó érdekes apróság emlékeztet Komáromra. IV. Béla király 1251-ben Komárom várát és a körülötte elfekvő területet elzálogosította az Ausztriából bevándorolt Henuknak (Chanajch), a neki juttatott pénzkölcsön fejében és ki is nevezette kincstári grófnak („comes”).

A következő idők folyamán nem találunk adatot a zsidóknak Komáromban való szereplésére. Henuk gróf utódjai vagy kivándoroltak, vagy pedig elszegényedtek és így nem volt érdemes őket a grófi titulussal ékesíteni.

Több mint 500 év mulva szerepelnek ismét zsidók Komáromban egy — hamis rézáldat kapcsolatban. Az esetet a városi levéltári adatok alapján ismertette dr. Schnitzer komáromi rabbi az ő „Kulturbilder” c. iratában.

Ugy kezdődött a dolog, írja, hogy 1788 július 8-án éjjel után Német István hajós házából rettenetes jajkiáltás hallatszott. (A helyzet megértéséhez tudni kell, hogy Német igen keveset tartózkodott otthon foglalkozásánál fogva és amikor özvegy lett, 4 gyermekét a 22 éves Vince Katalinra bízta, akit nőül vett.) Az egyik szomszédasszony berohant és rettenetes látvány tárult elébe: mind a négy gyermek holtan feküdt, átvágott nyakkal, mostohaanyjuk pedig kötéllel volt oda-kötve a falhoz, de oly lazán, hogy ön-maga kiszabadíthatta volna magát, arca véres volt, haja tövig levágva. A szomszédasszony kiáltani kezdett. Nemsokára megjelent az örség és első teendője volt a szomszédasszonyban lakó Bruck Salamon zsidó és nejének, valamint a náluk lakó vásári bohócnak, Samuel Lébl-nek letartóztatása.

Hozták a borbélyt, aki az asszony véres arcát lemosta s sérülést nem talált rajta. Beszélni azonban nem tudott. A borbély kétszer eret vágott rajta, amíg visszanyerte beszédképességét és elmondotta, hogy három ismeretlen zsidó berontott hozzá, őt megkötözte és a gyermekek életét kioltotta. Az asszonyt becsukták, házkutatást tartottak nála, amelynek folyamán 426 forintot (az akkori időben óriási összeget) találtak nála, mely pénz eredetéről felvilágosítást adni nem tudott. A vizsgálóbíró előtt megszeppent és azt mondotta, hogy bizonyosan nem tudja, hogy a hozzá berontók: zsidók voltak-e. Nagyon jellemző azonban, hogy az iratok szerint a vizsgálóbíró azt kérdezte tőle: „Miért nem valld be Kati, hogy a szomszéd zsidóasszony rábeszélte arra, hogy ne töltsd ifjú éveidet férjed 4 gyermeke ápolásával, hanem sokkal okosabb léssz, ha eladod neki a gyermekeket, és

innen van a pénzed. A gyanúsított azonban nem vallott és a pénz eredetére vonatkozólag azt hangoztatta, hogy részben megtakarította, részben pedig ellopta nagyanyjától, akinél mint árva nevelődött. Később, miután a bizonyítékok egyre szaporodtak ellene, vallomásra jelentkezett a vizsgálóbíróval s a következőt jelentette ki:

— A pesti vásár után (junius közepe) eljött a szomszédasszony lakó Salamon és azt ajánlotta nekem, hogy adjam el neki a négy gyereket, ad értük 200 forintot és ő majd vérüket veszi. En a legnagyobb megbotránközálással visszautasítottam ezt az ajánlatot. De azután felesége járt be hozzám és állandóan azt duruzsolta a fülemben, hogy milyen nagy terhet jelent fiatal nőnek 4 idegen gyereket vesződni. Utána ismét a zsidó jött be és 300 forintot ajánlt, míg beleegyezekem abba, hogy nem bánom, ha ők elteszik láb alól a gyermekeket.

— Egy hétfői nap, amikor Salamon nem volt otthon, bekopogott hozzám a felesége, ajtót nyitottam neki, ő éles késsel nekítámt a gyermekeknek és egy nagy edénybe összegyűjtötte a vért. Ennek a vallomásnak alapján 1788 december 10-én megkezdődött a tárgyalás, amelyen az ügyész Bruck Salomonné és Lébl Sámuel ellen gyilkosság miatt,

Az emigráció kérdése

Párizs, december 27. Az „American Joint Distribution Committee” párizsi irodájában értekezletet tartottak a Joint és a His-Ica-Emigration Association képviselői a német zsidók kivándorlása és kolonizációs problémáinak megvitatására. Dr. Bernhard Kahn elnöke alatt két napon át tanácskoztak a kivándorlási ügy technikai és szervezeti problémáiról. Különösen a magánkivándorlás és a tömeg-

Német Jánosné bűnpártolás miatt és az alibit bizonyított Bruck Salamon ellen felbujtás miatt vádat emelt.

A védelmet ellátta Závody Mihály, akinek védőbeszédre igen érdekes krtörténeti dokumentum.

Törvénytelennek mondja, hogy a városi rendőrök kapitánya azzal kezdte a nyomozást, hogy a szomszédos zsidókat letartóztatta. A vérvád ostoba rágalom. IV. Ince, X. Gergely, V. Márton, V. Miklós, III. Pál pápák bullákban, III. Frigyes, V. Károly, I. Lipót császárok rendelkezésekben eltoltatták ennek a rágalomnak hangzótatását.

Az ítélet úgy hangzott, hogy a mostohaanya 10 évi fegyházat kapott (II. József eltörölte a halálbüntetést), a zsidókat pedig bizonyítékok hiányában felmentették. Fellebbezés folytán a királyi tábla megváltoztatta az ítéletet és a zsidókat teljesen felmentette — bűncelekmény hiányában.

A periratokból látjuk, hogy akkoriban Komáromban csak kevés zsidó lakhatott. Már előzőleg 1744-ben rendelte el Mária Terézia a zsidók összeírását a türelmi adó beszedése céljából, amelyet a zsidók 100 éven át fizettek. Ebben az összeírásban a komáromi zsidók 34 személlyel szerepelnek, ami körülbelül 6—7 családnak felel meg. (II. cikk köv.)

telepítés problémái iránt nyilvánult meg nagy érdeklődés a tanácskozás résztvevői között. Megállapították, hogy tömegtelepítés útján nem lehet ugyan megoldani a német zsidók pillanatnyi kivándorlási szükségleteit, de a jövőre nézve nagy jelentőségük van az ilyen terveknek.

Külön tárgyalták meg a németországi gyermekek kivándorlásának és elhelyezésének problémáit és megállapították, hogy Angliában, Skandináviában és egyes tengerentúli országokban is nagy számban találnak befogadásra a német zsidó gyermekek. A gyermekbevándorlás megkönnyítése azonban nem lehet ok arra, hogy a felnőttek súlyos emigrációs problémáit háttérbe szorítsa. Egyébként Anglia egyelőre nem engedélyezte a „Jewish Agency” által kérelmezett 10.000 németországi gyermeknek Palesztinában való elhelyezését.

Beható tanácskozások tárgyát képezte az ifjúság szakképzésének kérdése is a Palesztinába és más tengerentúli országba való kivándorlás kapcsán. Külön jelentős hangzott el a palesztinai telepítéssel kapcsolatos ifjúsági kiképzésről.

אגודה קארמל
Karmel Friedmann
Pensió Józsefné
Budapest, Andrassy-út 43.
Telefon: 1-289-67.
Elsőrendű villamos és autóbussz-
összeköttetés a város minden irá-
nyában.
Modern kényelemmel berendezett
folyóvízes szobák, elsőrangú — ki-
vételre diétás — konyha.
Referencia:
Bpesti orth. rabbiság

A Talmud mesterei

— Rabbi Eliezer —
III.

Mestere, Rábbi Jajchonon ben Zakáj azt mondotta róla, hogy „olyan, mint a mésszel kitapasztott ciszterna, amely nem veszít el egy cseppet sem.” (II. Pekrek.) Ezzel ki akarta emelni, hogy megőrzi mindazokat a tanításokat, amelyeket mesterétől hallott és rendszeresen csak olyan esetekben döntött, amelyekre vonatkozólag biztos hagyománya volt. Nagyon figyelemreméltó, amit erre vonatkozólag a Talmud Szűke 27. és 28. lapján elmond:

— Történt, hogy Rabbi Eliezer Felső-Galiléában Rabbi Jajchonon ben Illó sátorában ünnepelt. A nap kezdett besötétni a sátorba. Erre kérdezte tőle a házigazda: „Mesterem borítsak reá takarót?” (Vagyis, hogy meg van-e ez engedve ünnepen.) Mire kiterően felelte: „Tudj meg, nincs oly törzs Izraelben, amely nem termelt volna ki egy-egy vezető bírót.” A nap azután elérte a sátor közepét és a legerősebben tűzött. A házigazda újból kérdezte: „Borítsak-e rá takarót?” Azt felelte: „Tudj meg, hogy nincs olyan törzs Izraelben, amelyből nem támadtak volna próféták, Jehúdá és Binjomin törzsekből pedig királyok is támadtak a próféták kijelölése szerint.” Amikor azután a nap már rászűtött a mesterre és a házigazda önbatalmulag ráborított a sátorra egy terítőt, Rabbi Eliezer fogta magát és kiment a sátorból, hogy ne mondassák, hogy ő megengedte. Mindezt nem azért tette, mintha nem akarta volna tanítani házigazdáját, hanem azért, mert soha nem mondott tévlet a vallástörvény terén, amelyet nem hallott tanítójától.

Ugyanaz történt vele egy másik helyen, amikor harminc halachát kérdeztek tőle a szükó-val kapcsolatban. Tizenharcra vonatkozólag azt mondotta: „hallottam”, tizenkettőre pedig: „nem hallottam.” Erre azt kérdezték tőle: „Rabbi, te nem mondsz olyasvalamit, amit nem hallottál volna tanítóidtól?” Ezt felelte: „Ti kényeszerűtök engem, hogy most elmondjak olyasvalamit, amit nem mestereimtól hallottam. Elciszabályomul tettem, hogy én legyek az első a tanházban, sohse használtam a tanházat hálószobának, sohasem szundikáltam a tanulás közben, utolsóként mentem ki mindig a beszahmidrosból, hiábavaló üres beszédet nem folytattam és nem mondtam olyasvalamit tévlet, amit nem hallottam mesteremtől.”

Ez a rendíthetetlen elvhűsége ellentétben hozta kortársaival, amikor a többséggel szemben ragaszkodott a saját nézetéhez, amint ezt Bovo Meczio 59. lapján találjuk egy tisztasági (tüm'ó v'harar) kérdéskoránél:

— Rabbi Eliezer rámutatott egy a szabadban levő gyümölcsfára és mondá: „ez a fa fogja tanúsítani, hogy a szabály úgy van, ahogy én mondtam” és a fa elindult a helyéről. A többség erre azt mondta: „nem lehet bizonyítékot hozni a gyümölcsöstől.” ... R. Eliezer erre azt mondta: „Tanúsítsák a tanház falai, hogy nekem van igazam”, mire a falak düledezni kezdtek. R. Jehajjá rászólt a falakra, minek hatásként nem dőltek be, de R. Eliezer tiszteletére nem egyenesedtek ki. R. Eliezer végül azt mondta: „Tanúsítsák az égből, hogy a szabály úgy van, ahogy én mondtam.” Erre égi hang bal-latszott: „Mit vitáztok Rabbi Eliezerrel, hiszen minden esetben az ő döntése a mérvadó”. R. Jehajjá erre bivatkozott a Devórim 30. fejezetében levő versre, miszerint a Tóra már nincs az égből („Laj basomájim bi”) és nem adunk az égi hangra, mert a Tóra már megadatott a Szináj hegyén és a Tórában az áll, hogy vitás kérdéseknél a többség dönt (acbré rabim Phatajsz). Rabbi Nószon találkozott Elíjohú prófétával és kérdezte tőle: „Mit szólt a Mindenható ehhez” (hogy nem adtak az égi hangra)? Elíjohú felelt: „Nevetett és azt mondta, legyőztek gyermekeim, legyőztek gyermekeim”.

Azon a napon a nősi Rabbon Gamliél rendeletére kiközösítették (chérem alá helyezték) Rabbi Eliezert, hogy ne szokjanak hozzá szembehelezkedni a többség által hozott vallástörvényi döntésekkel. Hogy ez nem gyűlöletből történt, mutatja a következő két eset, amely el van mondva Szanhedrin traktátusának 101. lapján.

— Rabbi Eliezer megbetegedett. Bementek hozzá a tanítványok, hogy meglátogassák. Mondotta nekik: „Súlyos ba-

„REKORD” a neve
„REKORD” az íze
„REKORD” a minősége

Gyártja:

FODOR JAKAB és Tsa. Budapest, X. Maglódi-út 17.
Orth. kóser, 100%-os ízlésű kókuszszir

raggal sújtott rám a Mindenható.” A tanítványok zokogtak, Rabbi Akiva mosolygott. Kérdezték Rabbi Akivát: Miért nevelsz? Válaszolta ő: Miért sirtok ti? Mondták ő: A Tóra megtestesítőjét fájalmak gyötrik és ne sírjunk? Azt válaszolta ő: Amikor én látom a mesterünkkel, hogy bora nem savanyodik meg, olaja nem lesz avassá, méze nem lesz penészessé, akkor attól tartottam, hogy talán azért van megkímélve a mester a bajoktól, hogy életének jutalmát teljesen a földi életben kapja meg és ne maradjon a túlvilágra semmi. De most, amikor látom, hogy szenved, tudom, hogy ezzel csak lerója vétkeit a földön, hogy a túlvilágon annál nagyobb legyen a jutalma. Ezért mosolyogtam, amikor láttam a mestert szenvedni. Erre közbeszólt Rabbi Eliezer: Talán tudsz valamit, Akivo, amiben vétkecs vagyok? Azt felelte: Hisz te, Mesterem, annyiszor ismételted elöttünk Kajhelesz mondását: „Nincs olyan igazságos ember a földön, aki csak jót tenne és nem vétkezne”.

Egy másik esetben betegsége alkalmából meglátogatta öt négy tudós: Rabbi Tarfon, Rabbi Jehajjá, Rabbi Elózor ben Azarjó és Rabbi Akivo. Megszólt Rabbi Tarfon: „Mesterem, értékesebb vagy te Izraelnek, mint az esőcsepp, mert ez csak földi érték, te azonban árusugárol a földi életből a túlvilágba.” Megszólt Rabbi Jehajjá és mondotta: „Értékesebb vagy te Izraelnek, mint a nap sugar, mert ez is csak a földön sugárzik.” Rabbi Elózor azt mondotta: „Drágább vagy te Izraelnek, mint a földi szőlő, mert a te szereteted a túlvilágra is hat.” Rabbi Akivo pedig így vélekedett: „Értekebb vagy te Izraelnek, mert kiengesztelik a vétkeket”. Erre azt mondotta Rabbi Eliezer: Tánaszatok csak meg engem, mit tud erről mondani Akivo tanítványom ...

Hogy a Tóratudomány végtelenségéről vallott felfogása mennyre áthatotta lelkét, mutatja a következő kiellenés: „Sok Tórárt tanultam, sok Tórárt tanítottam, de mestereim tudásából még annyit sem vettem el, mint amikor az eb a tenezer vízből lefevel és a tanítványaim csak annival csökkentették tudományomat, mint amennyit az eset a festéktartóból elvesz.” (Szandhedrin 98.)

Perekből ismert egyik mondása: „Térj meg halálod előtt egy nappal.” Ezzel kapcsolatban a Talmudban (Sabbosz 153.) következő fejtegetés olvasható: Tanítványai kérdezték Rabbi Eliezert: Hiszen nem tudja az ember, melyik a halála előtti nap? Azt felelte: „Eppen ezért térjen meg ma, mert talán holnap már nincs itt a földön.” Salamon király is ezt tanította bölcsességében: „Minden időben legyenek ruháid fehérek” (Kajhelesz 9.) — ami átvitt ér-

telemben a léleknek köntösére, az erkölcsi tulajdonságokra is vonatkozik.

✱

Dacára annak, hogy chéremben volt, növendékei tovább tanultak nála és mind egyik kérdésükre megfelelt. Halála előtt is több kérdésre felelt és amikor az egyik kérdésre azt mondotta: „Ez a Tóra szerint tiszta”, akkor lelke kiszállott a tisztaság hirdetésénél. Erre vetélytársa Rabbi

Jehajjá felugrott és felkiáltott: „Meggyszűnt a kiközösítés, megszűnt a kiközösítés.” Amikor temetni vitték, akkor szombat kimenetele után volt és Rabbi Akivo, aki találkozott a menettel Kiszri és Lüd városok között, fájalmában úgy ütött magára, hogy véres lett és a gyászmenetben azzal kezdte: „Atyám, Atyám, Izrael hadiszekere és lovasa, sok kérdésem van nekem, de nem lesz, aki megfejtene őket,

hasonlítok egy emberhez, akinek van aprópénze, de nincs pénzváltó, aki becsérélné ezt.” (Szandhedrin 98.)

Rabbi Jehajjá egyszer bement arra a helyre, ahol Rabbi Eliezer tanított. Látta azt a követ, amelyen ülni szokott. Meghatottságában csókolni kezdte. Ez azt mondotta: „Ez a kő hasonlít Szináj hegyéhez és aki rajta ült, a frigszekerényhez.” (Midras Sir-hasirim.)

Aszóró B'tévész böjtje előtt

Vasárnap böjtöt ül a tradicionális zsidóság. Tévész 10-e az a nap, amelyen az első szentély idején Nebukadnecar babilóniai király megkezdte a szentváros ostromát. Amidőn most ezt a napot az évezredek előtti chorban emlékül bünbánon áhitattal böjtként megüljük, gondoljunk arra a rengeteg sok chorbanra is, mely napjainkban Németországban végbement, ahol csaknem az összes templomokat elpusztították és a bennelevő Tórákat meggyalázták. De gondoljunk arra a sok lelki és egzisztenciális összeomlásra is, mely manapság a Németországon kívül élő európai zsidóságot is számos országban éri és amelynek hullámvérései sajnos immár hazánk zsidóságát is fenyegetik.

Az európai zsidóság szomorú helyzetére tekintettel külföldön többször böjtöt tartottak az v'5. bi hónapokban. Hazai rabbikarunk nem óhajtott hittedsvéireinket ezzel megterhelni s ezért csupán „pidjon nefes”-t (lélekmegváltást) rendelt el. Most azonban, hogy a vallásilag kötelező böjt napja elérkezik, arra akarjuk a közfigyelmet felhívni, amit a nagy Rambam a böjtökkel kapcsolatban mond.

Az alkalmi böjtökre vonatkozóan ezt írja:

— Vallási előírás böjtölni minden bajért, amely a közösséget éri, ameddig az Égből megkönyörülnek. És ezeken a böjtökön fohászolni kell, imával, könyörgéssel ... (Hilchajsz Taanijajsz, I. 4.)

Az évenként kötelezően előírt böjtökkel kapcsolatban pedig a köv. írja:

— Vannak napok, melyeket egész Izrael böjttel ül meg, a csapások miatt, melyek azokon a napokon előfordultak. A böjt célja: felrészni a lelkeket a bünbánságra. A böjt figyelmeztessen bennünket büneinkre és őseink büneire, amelyek elő-

idéztek nekik és nekünk azokat a bajokat, ezáltal azután bünbánban megtérünk, mint ahogy megvagyunk írva „és megvallják vétkeiket és őseik vétkeit ...” (Hilchajsz Taanijajsz, V. 1.)

A böjt által térjünk meg mi is bünbánon Istenhez, hogy könyörüljön meg Izrael maradékán, mely ma ugyanúgy a népek prédájává lett, mint a középkor sötét századaiban.

✱

Az Aszóró B'tévész-re tekintettel itt adjuk az amerikai rabbiszövetség felhívását azzal a böjtrel kapcsolatban, melyet ott Kiszlév 5-ére elrendeltek és amely alkalomból minden személy legalább 1 dollárt adományozott „kajfer nefes” címen a német menekültek javára. A megfűző felhívás így hangzik:

— Halljad Izrael! Keserű a zsidósors! A zsidók ellenségei állandóan újabb és újabb vézetes terveket eszelnek ki a mi megsemmisítésünkre, chasz v'solajm. Jajkiáltás hangzik fel az égből a világ egész zsidóságából: „Hát egészen meghagyus bennünket semmisíteni?”

— Az emberlakba bujtatott bestia terjeszkedik, hogy elnyelje a szétszórt bárányt, Izraelt. Testvéreink kétségbe vannak esve. A mi martirjaink vére nem pihen, a zsidóság vérszomja meghasítja az eget, az angyalok velünk zokognak, Isten glóriája jajveszkel a mi letörésünkön ...

Középeurópai egyedárúsítás

שׁים מׁריים, רמבׁים, חוקים, משׁנות

חומשים, אוׁה, יוׁה

VILNAI áruban, mélyen leszállított árban, prima, erős bőrkötésben (Spiegelband)

Moskovitz Adolf, Debrecen, Pásti-u. 2. (Válaszbélyeg)

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

Szózat zsidó nőkhöz

*) ... Három *miczvó* gyakorlása jutott osztályrészül nekünk asszonyoknak. Csak három! De ez a három az egész életet jelent. Ez három olyan fény, három olyan láng, amit, ha pontosan lobbantunk fel, kigyulnak tőlük a lelkek, bevilágosodik a zsidó éjszaka.

A három *miczvó* egyike a *hadlóko*. Péntek estefelé a szombati fények gyujtása. Mi asszonyok benedikcióval áldjuk az Örökkévalót és köszöntjük a szombatot. A gyertyagyújtás ideje megvan határozva. — Vonuljunk most félre és valamennyien kérdezzük meg lelkiismeretünkötől, hogy néha nem-e késtünk el néhány perccel a gyujtással? Különösen ilyen rövid téli délutánokon, mikor a sátn különös játéka folytán mindig akad még valami sürgős elintézni való, amit úgy hisszük pillanatok alatt elvégeztünk és mire gyujtáshoz jutunk, talán percekkel haladtunk túl a gyujtás idején. Olyankor a büntudattól eltelve nem is tudjuk olyan áhitattal fogadni a szombatot. Győzzük hát le a sátnát, készítsük el korán péntek

*) Részlet Brik Miksáné úrnő (Bonyhád) ohanukai felolvasásából, az ottani orth. nőegyletben.

ebéd után az ünnepi asztalt a kalácscsal, gyertyákkal és gyujtsuk meg azokat inkább 2 perccel előtt, mint 1/2 perccel később!

A második parancsolatunk a *chaló*. Ismerjük a parancsot: kenyerünk tészájából, mielőtt még megsütöttük, vegyünk le egy darabot és vessük azt a tűzbe. Itt ismét szerepe jut a tűznek, a lángnak. Elmélkedjünk kissé ennek a *miczvónak* a mélyebb tartalma felett. Mert hiszen a dolognak sablonos elvégzése csak egy kis könnyű munkát jelent. Am adjunk a kenyerünkötől a szegénynek és vessük a tűzbe a feledés tűzébe, hogy mire új kenyeret szegünk ne gondoljunk arra, hogy már adtunk, hanem adjunk újból és újból, amíg nekünk ad az Ur. A szeretet tüzet gyujtsuk fel önmagunkban és tápláljuk ezt a tüzet nemes és jó cselekedetekkel, keressük fel a szűkölködőket és gyakoroljuk a *chaló* *miczvóját*. Adjunk a kenyerünkötől, ne tőrjünk szűkölködőt körünkben.

Végül a harmadik *miczvóról* a *nidó*-ról szólok. Az élet törvénye ez! Nem könnyű feladat ezekről a dolgokról szólanom egy olyan közösségben mint a miénk, ahol há-

la a Teremtőnek, minden fiatal asszony teljes tanítást hozott magával otthonából. Mégis szólok most erről is. Ugy érzem, hogy míg a zsidóságnak könnyelmű része a megpróbáltatások idején, futva menekül ősei hitétől, míg súlyos ballasztként dobja el magától szent vallásunkat, addig mi kutatva keressük magunkban a hibát, igyekvőbbé válunk, őrzői akarunk maradni a szent Tannak, gyakorlói a hagyományoknak, hogy szorosabbra vonjuk azt a köteléket, amely bennünket Istenhez és az Ő tanához láncol. — Mi megakarjuk erősíteni ezt a három hatalmas oszlopot, amelyen Izrael léte nyugszik és fogadjuk is meg, hogy megerősítjük ezeket a gránitoszlopokat, amely a mi fenséges hitünknek várát tartja. Keressük és kutasassuk tehát a hibát önmagunkban. Ne halkítsuk le a jószándékú kritika hangját, bár nem lágyan dallamos szólam az, mint ahogy nem az a *sófár* hangja sem, amelynek hangjától az Egnék Agyalai is össze-rezzenek. Fújjuk hát meg a mi külön *sófárunkat* és adjunk számot arról, vajjon a családi élet tisztaságát megőriztük-e? Ápoltuk-e a *cz'niusz*t, — amely minden zsidó asszonynak legelső kötelessége? Bátoran állhatunk az Örökkévaló színe elé és felelhetjük: igen! *Tudunkkal* a legjobb átértéssel igyekeztünk eleget tenni a Tóra

ÖTVEN PENGŐS ÁR

garantálja az elsőrangú munkát és kivitel, Ia Ia anyagot.
Allandó nagymennyiségű modellek készletben.

FRITSCHWENDEL HAJMŰVÉSZETI MŰTERME
BUDAPEST, DOROTTYAU. 1.

TELEFON: 181-449

GERBEAUD PALOTA

parancsolatainak. De nézzünk jobban a lélek mélyére, keressük meg most a szorongatás idején, a *tudatlanul* elkövetett mulasztásokból eredő hibákat. — Vajjon ruházatunk, viselkedésünk, cselekvésünk megfelelt-e mindenkor a zsidó etika követelményeinek? A zsidó etika a legfeneklebb illemtan, amely a legtisztultabb erkölcsi színvonalon tartja követőit. Ennek az etikának megértése véd meg bennünket a legkisebb eltévelyedéstől is.

Zsidó asszonyok! Zsidó Anyák, a családi tisztaság őrzői, gyermekeiteknek lelki és szellemi irányítói: nektek külömbnek kell lenni minden más közösség asszonyainál! Nekünk az otthonunkban, az otthonunkon kívül, jóban-rosszban, öröm-

ben-bánatban olyan piedesztálon kell állnunk, mely erkölcsileg királyi trónusok magaslatán áll. És minden zsidó asszony saját lelkiismeretét állítsa örökké erkölcsi trónusa elé. Ez az ör legyen erősebb minden *fézzer boránál*, győzzön le minden kísértést, kergessen el minden rossz példát és tanítson önmegtágadásra, lemondásra és a hitben való felülemelkedésre.

Az e heti tóraszakaszban áll, hogy József testvérei az inség és nyomorúság idején az éhségtől elgyötörték csak addig zúgolódtak az Isteni csapás ellen, míg nem értettek meg, miért sújtja őket az Ur, de amint megszólalt lelkiismeretüknek szava, amely visszavezette őket régen elkövetett bűnükhez, belátták eltévely-

désüket, bünbánattól eltelve vezekeltek, míg a Teremtő megbocsájtott nekik és megáldotta őket. Isteni tulajdonság a megbocsájtás. És mi várjuk rendületlenül, lakadatlan hittel az Ő kegyét, a megbocsájtást! Megérjük, hogy megfognak szünni sanyargatásunknak szörnyű napjai, megérjük, hogy megvirrad nekünk, üzött, tépett, megtaposott zsidóknak. Megérjük, mert hiszünk, mert bizunk a mi hatalmas Teremtőnkben, bizunk az Ő segítő kezében, bizunk az Ő csodatevő hatalmában és hiszünk a napjainkban jövő megváltó Messiasban, akinek elébe mi megyünk majd, Mirjamoknak késő utódai, tiszta dallamos szívünkkel, tiszta ujjongó lelkekkel!

A vándorló Porajchesz

Ezernégy száz kilencvenkettőt írtak: a spanyol kiűzetés esztendejét. A szentély pusztulása óta a zsidóságot ért legnagyobb szerencsétlenség évét. Négy száz zsidó. Hüség barátja, a Porajchesz átélt vele életének minden nagyobb eseményét. Vele örült, mikor mint völégényt esküvője előtti szombaton hangos szóval szólították a Tórához és vele örült évek után, mikor egy kis fiút vezetett kezénél fogva a templomba. Ott volt, mikor a Barmiczvává serdült kisfiút először szólították a Tórához; ott, mikor a Tóra völégényként kísérté apját, ki örömben diót, mandulát és édességeket dobált az ujjongó gyerekek közé. Együtt gyászolt a Porajchesz evvel a fiúval midőn ez a gyász év után odadült a frigyláda elé apja után elmondani a kadist.

Generációk jöttek-mentek, évszázadok teltek el, de a család és a Porajchesz hű maradt egymáshoz. Mindig ült a templom megöregedett falai között utóda az alapító ősnak. Az utódok szeretettel övezték, kegyelettel vették körül évszázados emléket családjuknak.

Munkában, vallásosságban, becsülettel eltöltött évszázadok után elérkezett az 1938. esztendő.

1938 nem kevésbé fájdalmasabb dátum, mint 1492. A legendás „Hét Község” kiűzetésének és megsemmisítésének szomorú esztendeje. Elkövetkezett az éjszaka, mikor a szegény, meghajszolt zsi-

gította, támogatta a világ minden tájáról ideteleptetteket. Gyarapodtak, szaporodtak; velük gyarapodott a spanyol zsidó. Hüség barátja, a Porajchesz átélt vele életének minden nagyobb eseményét. Vele örült, mikor mint völégényt esküvője előtti szombaton hangos szóval szólították a Tórához és vele örült évek után, mikor egy kis fiút vezetett kezénél fogva a templomba. Ott volt, mikor a Barmiczvává serdült kisfiút először szólították a Tórához; ott, mikor a Tóra völégényként kísérté apját, ki örömben diót, mandulát és édességeket dobált az ujjongó gyerekek közé. Együtt gyászolt a Porajchesz evvel a fiúval midőn ez a gyász év után odadült a frigyláda elé apja után elmondani a kadist.

Generációk jöttek-mentek, évszázadok teltek el, de a család és a Porajchesz hű maradt egymáshoz. Mindig ült a templom megöregedett falai között utóda az alapító ősnak. Az utódok szeretettel övezték, kegyelettel vették körül évszázados emléket családjuknak.

Munkában, vallásosságban, becsülettel eltöltött évszázadok után elérkezett az 1938. esztendő.

1938 nem kevésbé fájdalmasabb dátum, mint 1492. A legendás „Hét Község” kiűzetésének és megsemmisítésének szomorú esztendeje. Elkövetkezett az éjszaka, mikor a szegény, meghajszolt zsi-

dók búcsút vettek a szent helyektől, hol őseik porai pihennek. Borzasztó rendelet érkezett: kétszer huszonnégy óra alatt mindenüket otthagynya, az összes zsidónak távoznia kell. Búcsú a síroktól, búcsú minden emléktől, búcsú a zsidó-utódtól, búcsú az évszázados templomtól.

Mi történt a Porajchesz? — Kértem az előttem ülő mesélőt, egy szegény elfáult kívándorlót.

— A Porajchesz, a Porajchesz — csilán fel a szeme. — A család egy tagja mentette meg. Ausztráliába vándorolnak mindketten, a késői utód és az ősrégi Porajchesz.

Es míg az emigráns csendesen mesél a szörnyűségekről — a templom lerombolásáról, a temető feladásáról — félfüllel hallgatom csak. Gondolataim a Porajchesz után szállanak. Látom a végtelen oceanon úszó tengerjáróhajót, melyen egy sorsildözött zsidó gubbaszt szegényes holmija felett; közöttük a megmentett régi, drága, hű, öreg Porajchesz.

Porajchesz, Porajchesz! Pihenj meg már hosszú utadon. Találj már végre nyugodt szentélyre, hol zavartalanul szolgálhatod Őt. Új helyeden áradjon belőled szent erő, hogy körülöttesd oly templom teremtődjén, mint amely idáig körülvett. Pihenj és csak akkor kelj ismét útra, ha eljő az idő, midőn majdan viszsztatér az Ur dicsősége Cionba.

Bpest. SUSSMANN SIMON.

SALGÓ

SALGÓ-karamella vezet belőle enni élvezet. Csak egyszer kóstolja meg! Az egyedüli orth. kóser tej-karamella. Darabja 2 fillér. Mindenütt kapható.

POCK - paróká

Fiatalosak, természetesek
POCK egyike a legjobb hajmunkásoknak
POCK KÁROLY, parókaspecialista Budapest, VI., Andrásy-út 19.

HIREK NAPTÁR

Sabbosz Vajigas, Tévész 9.

Gyertyagyújtás (Bpest): 3.50

כ"ט kimenetele „ 4.47

Vasárnap Aszóró B'tévész bójtje

Sabbosz Vajchi, Tévész 16, gyertyagyújtás (Epest) 3.55, szombat kimenetele 4.55.

Jelen számunk terjedelmesebb kettős szám, mivel lapunk reorganizációja folytán legközelebb 7. január 12-én jelenhetünk csak meg.

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, sziveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésénél ne álljon be fennakadás.

— **Német zsidók megmentéséért.** Mult számunkban közöltük, hogy a londoni Aguda tanácsának Rosenheim Jakab elnökkel az élén, dr. Hertz országos főrabbi és dr. Schönfeld londoni orth. rabbi egybevonásával sikerült 46 németországi rabbi számára az Angliába való beutazást kieszközölni. A megindított akció folytatásának eredményeképpen közlünk velünk Londonból, hogy Hollandia is befogad 40 német rabbit, Franciaország 30-at, Belgium 7-et letelepedésre és nagyobb számú rabbit átmeneti tartózkodásra. Az angliai zsidó kántorszövetség karöltve kieszközölte továbbá engedélyt angliai letelepedésre 30 németországi kántor, 100 tanító és 150 jesivabócher számára.

— **Rabbibeiktatás.** Az újpesti orth. hitközség Chanukakor iktatta hivatalába új főrabbját *Goldmann Lipót*-ot, a megboldogult főrabbi fiát. Az ünnepélyes beiktatón Wollner Samu hitk. titkár üdvözölte, majd Kahan Bernát és Klein Mór szólaltak fel. Utóbbi méltatta a rabbiválasztással kapcsolatban Weingarten Zsigmond elnök érdemeit, akinek a Misnájosz-chevra emléktábláját nyújtotta át. A szomszédos Rákospalota részéről Duschinsky Mihály főrabbi és dr. Mandel Henrik elnök üdvözölték az új főrabbit,

aki meghatottan tett hitvallást amellett, hogy hitközségét a valódi vallásosság útján fogja vezetni. Az ünnepség résztvevői lelkesen élték a fiatal lelképásztort.

— **Az egyiptomi főrabbi és a pápa táviratváltása.** Kairóból táviratozzák: Chaim Nahum Effendi, Egyiptom főrabija, köszönő táviratot írt a pápának, hogy felemelte szavát az üldözött zsidóságért. A pápa ugyancsak táviratban válaszolt Egyiptom főrabijának, amelyben kifejti, hogy a köszönő távirat mélyen meghatotta és azért fohászkodik az Istenhez, hogy az igazságosság és könyörületesség érzését plántálja a világ összes népeinek s közösségeinek lelkébe.

— **Anglia haszna a menekültektől.** Londonból táviratozzák: A „Star” c. estilap jelentése szerint Anglia kezd érezni, mily hasznos hoz az országnak a német zsidópogromok óta oda bevándorolt 12.000 zsidónak agya és ipari talentuma; a bevándoroltak között ugyanis számos tudós és nagyvállalkozó van. *Utóbbiak több új gyárat létesítettek, ahol már eddig mintegy 16.000 angolai munkanélküli nyert elhelyezkedést.*

— **Érsekújvárról írják nekünk:** A felvidéki magyar területek felszabadulása előtt egy éjjel a szlovák hatóságok többek között áttették a magyar illetőségű Grosz S. trencsényi rabbit, nejét és 8 gyermekét Trencsényből Vágsellyére; tekintet nélkül arra, hogy a rabbi neje és a gyermekek súlyos betegek voltak. A betegek az érsekújvári kórházba kerültek, ahol a gyermekek állapota javult, de az anya, szül. Brach Eszter (a kassai főrabbi leánya) 41 éves korában visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. Most a rabbi és 6 gyermeke van még kórházi ápolás alatt! Fivére Brach J. nagymagyari rabbi, valamint Stern Ábrahám érsekújvári rabbi méltatták a nemeslelkű rabbiné érdemeit a nagy részvétellel lefolyt temetésén. — **הנצייה**

— **Újabb négyezer zsidó gyermek érkezett Angliába Németországból.** Londonból jelentik: A napokban újabb németországi gyermekcsoport érkezett Angliába, összesen 516 gyermek, köztük 400 zsidó és 116 katolikus és protestáns. A gyermekek legnagyobb része Bécsből származik. A csoport Harwichben száll-

lott partra és külön vonaton utazott tovább Lowestoftba. Csütörtökön újabb 300 berlini zsidó gyermek érkezését várják Angliába.

— **Gyermekfelruházás.** A budapesti „Chinüch Neörim” egyesület Chanukakor tartotta meg szokásos évi gyermekfelruházási ünnepélyét. Herschkovits József rabbi magasszárnyalású beszédében felhívta a nagyszámú megjelenteket a jótékony hatékony gyakorlásának jelentőségére és kiemelte Ernst Márkus ügyvezető elnök, valamint munkatársainak ügybuzgalmát, amiáltal sikerült az idén is 60 gyermeket felruházni. Az ünnepélyes hangulatot dr. Deutsch Adolf igazgató felszólalása emelte.

— **Tel-Avivot negyedmillió lakosu várossá akarják alakítani.** Tel-avivi távirat szerint Schiffmann Pinkász városi mérnök tervekkel dolgozott ki a város területének megnagyobbítására, mely alkalmassá teszi negyedmillió lakos befogadására. A terv szerint a város határa északkeleten 3000 dumam területtel legyen meggyarapítva, ebből 1200 duman már zsidókézen van. Az új terület 11%-a parkosítva lesz.

— **Egy halachikus döntés.** Schwarcz József nagyváradi rabbi írja nekünk: „Valaki Csehszlovákiából táviratilag kérdést intézett hozzám, hogy kell-e neki gyász tartania elhunyt fivére után, aki végrendeletileg meghagyta, hogy holtestét eléggessék és hamuját elhantolták. A „Machné Chájim” és „Har Hakarmel” idevonatkozó responzumai alapján úgy döntöttem, hogy nem kell. Az eset nem hasonlítható össze azzal a hiradással, mely szerint a Rabénü Gérsajim meggyászolta fiát, aki mint hitehagyott hunyt el (Sévet Szajfér). Az idők a Tórához való visszatérésre serkentenek és egyesek, sajnos, még annyira eltévelyednek, hogy hitlenségüket haláluk után is dokumentálják...”

— **A vágsellyei orth. hitközség** dec. 25-én a köv. tisztikart választotta: Volf Hugó elnök, Kollman Gyula és Kohn Rezső alelnök, Weinreb Simon és Bernát Salamon gabek, Kalisch Simon pénztáros, Gansl Simon ellenőr. Választmány: Donath Salamon, Donath Dávid, ifj. Kollman Jakab, Kalisch Róbert. Pénzügyi bizottság: Mencil Dezső, Kohn Géza, Löwinger Ernő. Jótékonyági előjárók: Donath Mór, Grünwald József. Iskolaszéki elnök: Binetter Sándor.

PARÓKÁT

legszébb kivitelben készít hullámosított hajból; javítást, ondulást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász.

Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Magyar Izraeliták Pártfogó Irodája

Már az első zsidótörvény is olyan nagyszámu probléma elé állította a törvény rendelkezései által sújtott magyar zsidóságot, hogy a felekezet vezetői egy új szerv létesítését határozták el „Pártfogó Iroda” címen. Ennek az Irodának feladatkörébe tartozik majd az állás és existencia nélkül maradtak átképzése, illetve kivándoroltatása; a támogatásra vagy existenciára alapításra utalt személyek felsegítése, továbbá a rászorulóknak jogsegélyben való részesítése. Mindezek a problémák a tervbevetett második zsidótörvény kontemplált rendelkezései folytán még fokozottabb mérvben váltak aktuálisak.

A hazai zsidó szervezetek vezetői arra az elhatározásra jutottak, hogy az itt szükséges feladatok hathatósabb és egységesebb keretbe foglalására egy ad hoc alakulat keretében közös intézményt létesítenek. Ebből az elgondolásból kiindulva hívták életre az Izraeliták Országos Irodája és az Orthodox Izr. Központi Iroda, valamint a Statusquo Ante Hitközségek Szövetsége a „Magyar Izraeliták Pártfogó Irodáját”. Ez a

szerv e hó 28-án tartotta alakuló ülését és 1939. évi január hó 1-ével egy erre a célra berendezett külön helyiségben (VII., Bethlen-u. 2.) megkezdte működését. Ez az iroda tanácsal és tettekkel áll majd rendelkezésére a hozzáfordulóknak és komoly segítségkészséggel és hittestvéri együttérzéssel fogja támogatni az ott megjelenő vagy az oda levélben forduló hittestvéreket.

Tudomásul kell venni, hogy kezdeti működése idején a Pártfogó Iroda nem tudja majd kielégíteni a hozzáforduló nagyszámu kérelmezőket, mert hiszen mindenki ismeri azokat a nagy akadályokat, amelyek ezútszerint főleg a cél szerű kivándorlás elé hárulnak, ami most széles tömegek vágya és elhatározása.

A zsidó szervezetek vezetői kellően gondoskodtak arról, hogy a Pártfogó Iroda tisztikara a mai komoly időknek megfelelő hozzáértéssel, nyugalommal és jó zsidó szívvel intézze a hozzá forduló, nehéz viszonyok közé került hittestvérek ügyeit.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P.)
Goldschmiedt Stefi Sopron, *Klein Imre* Budapest jegyesek.

Herczföld Kató Vác és *Rosenberg Jenő* Salgótarján jegyesek.

Stern Mirjam Pozsony, *Arnstein Géza* Győr—Galánta jegyesek. (M.k.é.h.)

Lipsitz Rózsika Sátoraljaújhely, *Guttmann Sándor* Telesva jegyesek. (M.ké.h.)

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárak legmegízhatóbb vétel és eladási forrása GESTETNER IMRE, Újpest, Hajnal-u. 11. Budapesti telefon 495-119. Ékszertőzsde tag.

ELADÓ BRILLIÁNS ékszerekért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: Streicher Béla, Teréz körút 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

GYERMEKKOCSIT
Friedmantól, Dobozi-u. 7
Telefon: 135-571.

Eredeti angol szövetségkülönlegességek **Kazár Nándor**
posztókereskedőnél V., Deák Ferenc u. 4. — Szombaton zárva

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

Speciális kivitel! **VII. DOB-UTCA 27** Speciális kivitel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártáványon szelel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK
Budapest, Király uca 28.
Telefon 125-181
Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás.
Szombat- és ünnepnap zárva.

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó

ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak

Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-981-10

Kegyetlen időkől

Történeti elbeszélés a XII. századból.

7

— Reginám! ez nem mehet így tovább. Már nagyon megbántam ígéretemet, hogy nem mondom meg szüleinek, hogy mi történt veled a körmenet napján — szolt Eszter.

— Az ígéretet meg is kell tartanod, mert különben nem engednek el egyedül.

— Nos, jó, hallgatni fogok, biztosította Eszter, de nekem úgy rémlik, mintha mégis eltitkolnál valamit előlem. Mondj el mindent, mert veszélyben látom sorsodat.

— Nem értem, mit akarsz, — válaszolt Regina.

— Ne tagadd! hisz mintha kicséréltek volna. Semminek sem örülsz, semmi sem érdekel. Uglátszik, mindig megmentődre gondolsz.

— Az igaz: hálaival és köszönettel gondolok reá. Ha látad volna, mily önfeláldozással védett engem a lázadó tömeg ellen! És mily gyöngéden s barátságosan viseltetik irántam azóta. Talán helytelen hálaim iránta, azért mert nem zsidó?

— Szó sincs róla. Apától tanultam, hogy a mi vallásunk szerint nem szabad senkit sem gyűlölni, akár zsidó, akár nem-zsidó.

— Miért oly feltűnő az neked, hogy hálaival ragaszkodom Merdunt iránt — kérdezte Regina.

— Ugyan, ugyan — vágott közbe Eszter, hiszen azt mondtad nekem, hogy Merdunt, Shetograin lovagnak a barátja, talán még beszélgetik Richárd herceg seregébe. Inkább szólj atyámnak s valószínűleg támogatni fogja a te megmentődet.

— Hogyan támogathatna apád olyan egyént, aki a király ellen lázadzik?

— Teljesen tájékozatlan vagy, szolt Eszter. Támogatni fogja és ő még naggyá lehet, Richárd trónrajutása esetén. Minden jel arra mutat, hogy ez bekövetkezik, mert a király máris súlyos beteg. Habár elnyomottak vagyunk, mi zsidók, atyám mégis a lord által elősegítheti méltó állása elnyerését. Így hát leróhatod háladat és ismét jámbor igaz zsidó lánnyá válhatsz. Jaj, valami gondolat nyugtalanít állandóan, ki sem merem mondani: Félek, hogy vonzalmaid vannak Merdunt iránt.

— Allításod alaptalan — mondta Regina — miközben arcát pír borította el, de miért ijedsz meg annyira az ilyesmitől? A Biblia Jákobot és Rachelt...

— Oh, ne szentségtelenítsd meg a mi szent Tóránkat azért, hogy bűnös szándékaidat kimagyarázzad! Hát annyira sülyedtél már, hogy hitedet, szüleidet mind elfelejtetted? Nem, Regina! Így nem beszél egy vallásosan nevelt zsidó leány! Bűnöd annál súlyosabb, mert hisz te már rég menyasszony vagy!

— Oh, Eszterem, drágám! szolt Regina sírvafakadva — ne juttasd eszembe nagy szerencsétlenségemet!

A két barátónő társalgását Adéle belépte szakította félbe.

— Milyen jó, hogy itt találhatlak titeket, gyermekeim! Már oly régen nem láttalak benneteket!

Eszter ámulva nézett, mert Regina állítása szerint még csak tegnap látogatta meg Adélet; Eszter e szavakra ájulás környékezte.

— Mi bajotok van kedveseim — kérdezte az öreg.

— Semmi, válaszolta Eszter, nagyon sok munkám volt a ház körül. Hogy van drága néni?

— Köszönöm! Nechemja tanítók orvossága meggyógyított. Bár fiamat is meggyógyítaná!

— Már megint lázas beteg? kérdezte Eszter részvétellel.

— A mostani betegsége százsorta rosszabb a láznál. Tudjátok, hogy *Dajah* megigérté fiamnak, hogyha János hercegtől méltó állást nyer, úgy felesége lesz. Most pedig meg van az állás, de *Dajah* vonakodik.

— No, ezt nem kell olyan tragikusan felfogni, majd később hozzámegeg, ha állását már be is tölti.

— Oh, nem ez a magyarázata — jegyezte meg szomorúan Adéle. *Dajah* mást szeret. Ezért akar a fiam Shatograin lovaggal együtt a távol messzeségbe vonulni.

— Teljesen egyedül maradnál itt? kérdezte Eszter.

— Mit tehetek egyebet? Így kell lenni. De miért vagy oly szótlan, Regina?

— Nos! — kiáltotta éles hangon egy csunya asszony a szobába lépve — *amint látom, nincs is rám szükségük.* Itt van Adéle, megigazítja ő az égő gyertyát! Minden péntek este boszszankodom azon, hogy mi az ördögnek is szegődtem zsidó szolgálatába!

Bosszúsán becsapta az ajtót és eltávozott.

— Egek! — kiáltott — nem a vén *Babette* volt ez? A koldus? Hogy merészkedik ez a bestia házatokba?

— Anyám jószívűsége folytán, válaszolta Eszter. Koldulva és sírva szokott hozzánk belátogatni. A minap szintén itt volt és anyám az alamizsnák fejében szívességre kérte őt, hogy péntek este igazítsa meg a gyertyákat. De úgy látszik már nagyon biztosan érzi itt magát...

Adéle búcsút vett a leányoktól és megparancsolta nekik, hogy legyenek vigyázatosak a rut *Babette*-vel szemben.

Nyomban ezután megérkezett Baruch gazda, három idegentől kísérve. Miután a péntekesti éneket, a *sólamj aléchemet* befejezték, asztal mellé ültek. Baruch nem ösmerte vendégeit. Minden péntek este másokat fogadott. Kidűs után, estebéd közben Baruch megkérdezte vendégeit, nem-e tudnak valami újságot?

— Én tudok, apa, mondotta leánya. Tudsz róla kedves apa, hogy az öreg Adéle egyetlen fia háborúba készül?

— Hát nem fél Adéle, hogy elvesztí egyetlen fiát? Oh, t'ennem, mennyi ártatlan vér folyik ebben az ádáz harcban! Kitől hallottad ezt?

— Anyjától, aki az imént itt volt.

— Üzenj érte, hogy holnap jöjjön el — mondta Sára asszony.

— Hát még nem fejeződött be a háború? — kérdezte az egyik vendég. Nálunk már az hírlik, hogy megkötötték a békét.

— Hová való vagy és hogy hívnak? — kérdezte Baruch gazda.

— Smüélnek hívnak és bardewicki vagyok.

— Bardewickből? Hercegeteknek, Henriknek neje, a mi királyunk leánya, nemde? Nagyon rosszul bánik veletek Henrik.

— De sok bosszúsága van gyermekei miatt szegény királyunknak, vetette közbe Sára. Három fiát még gyermekkorukban temette el és ez a veje szintén oly szerencsétlen!

— Kárpótálás öröme telik többi leányaiban, mondta Baruch. Eleonore, Kasztília királynője lett, Johanna pedig Szicília hercegnője.

— Ezzel még nincs kisegítve szegény Matild hercegnő.

— Igaz-e, hogy Barbarossa Frigyes német császár kereszt-háború vezetésére készül Palesztina ellen? — kérdezte egy másik idegen.

— Nem tudunk róla, — felelte Baruch. Tény az, hogy Richard nem akarja a Szaladin ellen tervezett háborút másnak átengedni; inkább öngyilkos lesz!

— Na, akkor már is új Richardot választhatnak maguknak. Ugyanis biztos, hogy Barbarossa megelőzi őt háborújában. Most is Regensburgban táborozik a kereszties lovagokkal. (Folyt. köv.)

HIRSCHLER & TSA,
orth. füstölde, Galánta
5 kg. postacsomagokban szállít mindennemű
füstölt árut olcsó árban.
Főt. Buxbaum Józua főrabbi felügyelete alatt

Szimchasz Tajró-jesiva- nap Budapesten

II.

Óbudai Freudiger J. Lipót minjon: Óbudai Freudiger J. Lipót, óbudai Freudiger Dénes 18—18, Schleifer Zoltán 5, Löwinger Lajos 3, Braun Andor, id. Moskovits, ifj. Moskovits, Salamonovics, Saphir Arthur 2—2. *Összesen: P 54.*

Löwy minjon: Ehrenfeld Miksa 2, Dancziger Dávid, Eckstein, Edelstein, Ehrenfeld N., Fekete, Kassierer, Kassierer fia, Kaufmann, Löwy Alfréd, Löwy Emil, Luger, Pollák István, Pollák József, Weisz metsző 1—1, Dancziger fia, Dancziger fia, Farkas, Weisz Sámuel, Luger fia, Zipszer, Schreter Salamon 0.50—0.50. *Összesen: P 19.50.*

Nagyfaluvas-u. 3. sz. a. imabáz: Salgó József 10.50, Engländer Jenő 6, Goldschmied S. 5, Salgó Sándor 4, Schmelcz Mór 3, Mendelovits Adolf, Rosenbaum I., Schlesinger H., Herzog Lajos, Guttmann Lajos, Niszel Lipót, Felsenburg Henrik, Felsenburg Norbert, Niszel József, Seiler Ernő, Singer Lipót, Eisner Hermann, Rottenberg Abraham 2—2, Cseh Ignác rabbi 1.86, Fuchs Ignác 1.50, Breuer Lipót, Back Adolf, Kisin Manó, Weisz Sándor, Reisinger Izidor, Schlesinger Géza, Klein Jenő, Stern Vilmos, Glück Dávid, Hartmann, Niszel I. sógora, Jungreis Gyula, Weisz József, Schönfeld Armin, Rimmer József, Kupfer Abraham, Fischer B. 1—1, Kálmán Abraham, Schwartz A., Fischl H. 0.50—0.50, Klein Imre 0.18. *Összesen: P 76.54.*

Izabella u. 36/38. sz. imabáz: Bónis 2, Braun Izrael rabbi, Braun Dezső, Dr. Kronovitz Béla, Glück, Güns Vilmos, Gottlieb, Lanksner, Pollák, Weisz Gyula 1—1, Ausländer, Ernst, Hirsch, Inasz, Nőé, Nőé, ifj. Ernst, ifj. Pollák, Schischa, Dr. Steinhertz, Schkoluk, ifj. Weisz 0.50—0.50. *Összesen: P 17.—*

Tiferesz Bachurim (Kazinczy-u. 27.): Schächter Sándor 3.50, Sussmann Tibor 3, Mandel Jenő, Singer Ferenc 2—2, Breuer Árpád, Deutsch Andor 1.50—1.50, Braun Andor, Deckner Sándor, Ébert Hermann, Friedmann, Klein Ervin, Neugewürtz Lázár, Perl Mór, Rubin Jenő, Schwartz N., Weingarten Pál 1—1, Berkovits Abraham, Berkovits Tibor, Blaustein Imre, Brand Dániel, Braun, Dán Dezső, Davidovits Andor, Deutsch Lázár, Ehrmann Jenő, Ernst Fülöp, Fogel Mayer, Gansl, Gansl Manó, Gotteszmann Ernő, Grosz Miklós, Gruber, Gruber Dávid, Guttmann Tibor, Heiden Sándor, Heisler Endre, Holczér Imre, Horn Hugó, Katz Sándor, Klein Oszkár, Kohn Lipót, Kollmann Manó, Langer Mór, Moskovits Lajos, Muth György, Neumann Benő, Pfeffer Mór, Rosenfeld Lajos, Salamonovics Dezső, Salamonovics Hermann,

Sichermann Henrik, Simonovits Izidor, Spitzer Lipót, Stern Mór, Weinstock Jónás, Weicz Miklós 0.50—0.50, huszonhárom 0.36. *Összesen: P 51.98.*

VIII. ker. Tiferesz Bachurim: Weisz József 3, Bohrer Albert 2, Löwinger Jenő, Kupferstein, Goldberger Tibor, Bohrer Izsó, Zwiebel Dávid, Szóbel Ernő, Zwiebel József, Spiegel Mózes, Zwiebel Pál, Bohrer Simon, Goldberger D., Glück Hermann, Klein Jenő 1—1, Goldberger L., Glück Mór, Klein Ferenc, March Manó, Szóbel L., Weisz Béla, Ligeti Ernő, Klein Nándor, Szóbel Béla, Silbermann S., Fischer Béla, Jakobovits N., Kammer N., Goldberger Jenő, Rein Jenő, Müczner Chaim, Klein Imre, Vinogrey Péter, Lebensfeld N. 0.50—0.50, Nagler A., Frank A. 0.18—0.18. *Össz.: 27.86.*

Schlesinger József minjon: Schlanger Imre 10, Breuer 6, Salamonovics S. Zsigmond, Tauber Vilmos, Ungár Adolf, Ungár Sándor 5—5, Dr. Sebestyén Antal 4, Friedmann Alfréd, Friedmann Dezső, Dr. Friedmann Vilmos, Neumann Samu, Rosenthal, Schlesinger László 3-3, Bruck Sándor, Korein Emil, ifj. Neumann, Schlesinger Tibor 2—2, Klein R., ifj. Rosenthal, Schlanger László, Schlesinger Albert, Schlesinger Armin, Schlesinger Emil, Schlesinger Ernő, Schlesinger Miksa, Schlesinger Róbert, Ungar Adolf fia 1—1, Lebóvits Hermann 0.50. *Összesen: P 76.50.*

Vörösmarty-u. 55. sz. a. imabáz: Günsberger I., Günsberger Mór 2—2, Günsberger Jenő, Taub, Nemes, Boros, Holzer, Steinberger, Ehrenfeld S., Ehrenthal, Fischer, Dr. Farkas M., Dr. Farkas Ervin, Goldstein, Löwy, Stern H., Weisz, Friedländer 1—1. *Összesen: P 20.—*

Lujza-u. 8. sz. a. imabáz: Bohrer Jakab 7, Schmajen 4, Glaser Áron 2, Rosenthal D., Präger, Roth, Rosenthal, Glaser Samu, Szász, Lichtenstein, Lehner, Strasser, Lichtenstein Sije, Nagelberg, Halpern, Epstein Bernát 1—1, Nagel 0.50. *Összesen: P 26.50.*

Magdolna utca 15. sz. a. imabáz: Klein Boldizsár 10, Klein Arthur Lichtmann Mór 5—5, Klein Vilmos, Ungár Zsigmond, Glück József, Koos Jakab, Rosenfeld Miksa, Schreiber Jakab, Weintraub Lajos, Weisz Dezső 3—3, Bialazurker S., Blum Márton, Brüll S., Czeisler, Weintraub Abr. sógora, Dr. Czukerman, Friedmann Márton, Friedmann Simon, Horn Henrik, Horn Jakab, Kahan Áron, Kemény László, Koppel Lipót, Kopolovits Bernát, Mandel Mayer, Meisels, Rosenblatt S., Silber Leó, Teichmann S., Teller Adolf 2—2, Issmann Ferenc, Issmann Viktor, Issmann Vilmos, Kahan Simon, Lipschitz Herman, Roth Sándor, Schmelcz D., Teller, Zwiebel Mózes 1—1, Berkovits Ervin, Binét Manó, Róz Mihály, Steinmetz Abraham, Vogel Vigdor 0.50—0.50. *Összesen: P 96.50.*

Erzsébet krt. 34. sz. a. imabáz: Spitz Hermann, Rosenberg Dezső 10—10, Grosz Mór, Spiller Ernő, Spitz Gábor, Spitz Lajos 3—3, Feldmann Miksa 2, Goldstein Jakab, Grosz fivérek, Greiner Miksa, Hoffmann Simon rabbi, Spiller Aladár, Rosenberg Simon 1—1. *Összesen: P 40.—*

Bohrer Feivel minjon: Bohrer Feivel 2, Bohrer Endre, Bohrer József, Klein Izsák, Littmann Sándor, Morgenstern Jakab, Müller Nándor, Müller N. veje 1—1, Bernát Jónás, Littmann Ferenc, Löw Jakab, Morgenstern Bandi, Rottenberg I., Rottenberg J., Rottenberg S., Rottenberg V., Salamon Jakab, Zucker Eliás 0.50—0.50. *Összesen: P 14.—*

Stern Eliás minjon: Stern Jónás, Stern József, Stern Leó, Stern Ödön 10—10, Bialazurker Vilmos, Stern Eliás, Stern Hermann 5—5, Eckstein Jenő 2.—. *Összesen: P 57.—*

Rombach u. 13. sz. a. imabáz: Berger Chájim 20, Moskovits F. 10, Blitz Hermann, Freund Zsigmond, Pál Fülöp 5-5, Blum Vilmos 4, Deutsch Miksa, Leibler Benjámín, Treiser Hermann 3—3, Appel Hermann, Mandel Salamon, Weinberger M. 2—2, Bunczl Ch. S., Eisenberg Z., Eisler Miksa, Eliás Benjámín, Fischmann Jenő, Goldberger, Grünbaum Ferenc, Grünfeld Izsó, Holländer Saje, Kornblüh Oser, Löwenwirth, Löwy S. D., Moskovits Ignác, Némethy Menyhért, Pollák Farkas, Stern, Vajda, Weisz Áron, Weisz Osiás, Wurm Sz. Leib 1—1, Bandel Sz., Goldstein Izsó, Holländer Gyula, Horovitz Sámuel, Höng Lipót, Lindenbaum, Mandel Mór, Rosmarin M. Jakab 0.50—0.50. *Összesen: P 88.—*

Tisza Kálmán tér 12. sz. a. imabáz: Sauerteig Jónás 20, Celter Miksa 10, Weisz Dávid 5, Sauerteig Henrik 3, Klein Ignác, Klein Ignác fia, Stecher Kálmán, Teicher, Werbner 2—2, Bienenstock, Böhm, Elfenbein Lipót, Fleischner, Klein Mózes, Klein Samu, Klein Zoltán, Mendelovits F., Pehr Nándor, Rapaport Samu, Schneider Armin, Schwartz Jenő, Schwartz Simon, Teicher, Übermann, Vándor Dezső, Weibner Bernát Zenner H. 1—1, Berkovits Arthur, Böhm Izsó, Fülöp L., Kohn Zsigmond, Kulik Pál, Roth, Schnabl, Stepper Géza, Zenner N. 0.50—0.50. *Összesen: P 70.50.*

Király-u. 6. sz. a. imabáz: Weintraub Abraham 10, Weintraub Saul 6, Neumann A. Izsák, Wajcz Szijsa 5—5, Blum Zsigmond, Glück József, Koos Jakab, Rosenfeld Miksa, Schreiber Jakab, Weintraub Lajos, Weisz Dezső 3—3, Bialazurker S., Blum Márton, Brüll S., Czeisler, Weintraub Abr. sógora, Dr. Czukerman, Friedmann Márton, Friedmann Simon, Horn Henrik, Horn Jakab, Kahan Áron, Kemény László, Koppel Lipót, Kopolovits Bernát, Mandel Mayer, Meisels, Rosenblatt S., Silber Leó, Teichmann S., Teller Adolf 2—2, Issmann Ferenc, Issmann Viktor, Issmann Vilmos, Kahan Simon, Lipschitz Herman, Roth Sándor, Schmelcz D., Teller, Zwiebel Mózes 1—1, Berkovits Ervin, Binét Manó, Róz Mihály, Steinmetz Abraham, Vogel Vigdor 0.50—0.50. *Összesen: P 96.50.*

Hirdetmény

A berettyóújfalusi Chevra Kadisa orth. izr. Szentegylet kezelésében levő „Miltzer Salamon és neje Weisz Eszter”-féle jótékonyági alapítvány a végrendeletek halála évfordulóján köteendő házassághoz két izr. szegényleány részére mintegy 300—300 pengő segélyt nyújt. Az egyik házasságnak 1939 február 17-én, a második házasságnak 1939 március 13-án kell megtörténnie. Csakis oly szegény izr. leányok pályázhatnak, akik a saját, valamint völegényük orthodox értelemben vett valláserkölcsei magaviseletéről az illetékes orth. rabbi által, valamint mindkettőjük szegénységét helyhatóságai bizonyítvánnyal kellően igazolni tudják. Az így felszerelt kérvények mindkét házasságra legkésőbb 1939 január hó 21-ig bezárólag, alulírott elnökhöz nyújtandók be. Rokonsleány előnyben részesül, amit azonban a folyamodó igazolni tartozik.

Berettyóújfalú, 1938 december 27.

Braun Ferenc elnök
Rosenberg Béni jegyző.

MENYASSZONYI IMAKÖNYVEK
párnázott díszkötéssel, retiküllel, már 6 pengőtől. — **PARÓKÁK** legolcsóbban. Viszonteladókknak is. — **TALISZ** gyári lerakat. Moskovitz Adolf, Debrecen. (Válaszbélyeg.)

NISZEL

Budapest legelegánsabb
orth. kóser étterme. Most

Révay-ucca 14,

Andrássy-ut 10 - 12 között
(Ezelőtt, Rombach-u. 16.)

TELEFON: 129 601 és 124-061.

Kitűnő konyha, polgári
árak. Menü már P
1'20-tól. Tiszta át-
utazó szobák a közelben

Lakodalmak, banketek rendezése

Olcsó reggeli, vacsora

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állást-
keresőknél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is.

FÜSTÖLT orth. kóser libahus 2.80, liba-
szalámi 3.40, frissen olvasztott liba-
zsír 2.20. Öt kg. vételnél franko. Korn-
häuser Adolf, Debrecen, Simonffy-u. 6.
SOFŐR-IGAZOLVÁNNYAL ügyes fia-
tal fiut azonnali belépésre keresek.
Kalisch Ignác bor- és fűszerkereske-
dése, *Galánta*.

KIVÁNDORLÓKAT internacionális fog-
lalkozásra: nyakkendőkészítésre tanít-
tok. Király-utca 60. I. em. 9.

FÉRJET keresek önhibáján kívül elvált
25 éves hugom részére, benősülésre jó-
meneteli vidéki vegyeskereskedésbe.
Jelige: „Biztos parnósze”.

GYAKORLOTT sofőr szombattartó,
állást keres Pesten vagy vidéken.
Szükség esetén autóval is rendelkezik.
Kornfeld, Bpest, Kazinczy-u. 6/a II. 18.
NEGYVENÉVES özvegyasszony, *bász*
talmidchóhom, jó parnószeval, férj-
hez menne vallásos özvegy- vagy el-
vált emberhez. Jelige: „Eszes chájil”.

JÓ HÁZBÓL való fiu tanulónak felvé-
tetik fűszer- és vegyesárú kereskedé-
sünkben. Schwarcz Albert Utódaí,
Pelsőc.

Jelígés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.

SZIGORUAN ORTH. kéttagu család
keres szerényigényű fiatal zsidó min-
denest. Jelige: „Családtag”.

ZIKÓRAJN L'MAJSE cím alatt megje-
lent kitűnő széfer a *Chaszam Szaffér-
ről*, a halhatatlan gaon eljövendő szá-
zadik Jahrzeitja alkalmából. Megren-
delhető a szerzőnél: *Schwarcz József*
rabbi, *Oradea*, Piata M. Viteazul 5.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkal-
makra (*barmiczó, chaszene*, próba és
székfoglaló stb.) 5.50 P előzetes bekül-
dése ellenében, *psettlit külön díjazás-
sal*, diszkréciónal szállít: *Braun*
Izrael rabbi, *Bpest*, *Izabella-u. 36*.

מדרש!
אך מאכע היעמיס בעקאנט. דאס איז הא-
בע עראשענע איין ספרים האנד-
לונג, ווי ספרים שלמים ציעה, נעפלאכ-
טענע אונד קנעפעל עשרות, אויך עכש מיר-
קישע שונסער שלמים, ביליג צי האבען דינד
מוווה ותפילין דירעקט כתנוד פאן ספר
מומחה ומיחוק לרא שמש מרביס אויך צו
ערמעסניגסטען סייזען צו בעקאמען
חיים יחיאל מיכל וויינבע-גער
Weinberger Menyhért, Budapest,
Rombach-utca 5. I. 13.
(אלשע ווילנער שסין ומנינים, לביב, ווארשויא
קייסע איד, אויך פאן פרייזאמען.)

ÁTKÉPZÉST mechanikai és kéziszövé-
re szombattartással saját üzemben vál-
lalok. Landsmann, Király-u. 10. II. 11.
29 ÉVES férfiszabó saját szalonnal, nő-
sülne. Esetleg kivándorolna Ausztrá-
liába. Jelige: „Vallásos”.

HÁZASSÁGOKAT eredményesen közve-
tít: *Sáfrán Jenő*, *Miskole*, *Széchenyi-
utca 111*.

JÓHÁZBÓL való zsidó lányt kis orth.
háztartásba mindenesnek keresek. Ifj.
Schwarcz Károly, Bonyhád.

Jelígés hirdetések feladónak címét
diszkréciónban tartjuk.

FONOTT atöre (polnische) készítését ju-
tányosan tanítom, Jelige: „Bpestén”
GYERMEKTELEN, nyugdíjas állami
tanító, héber tudós, özvegyember, 240
P havi jövedelemmel, 11.000 P értékű
pestkörnyéki villaszerű ház tulajdono-
sa, boldog otthonért lelkesedő 35—55
éves hitves után sóvárog. Nyugdíjjogo-
sult pedagógusok sajátkezü ajánlatai
„Diszkréciónal becsületűgy” jelige alatt
továbbíthatnak.

Viktória Sajt ÖLBŐ

Lerakat: VII, Nyár-u. 34.
Telefon: 145-104.

**Legizetesebb
orth. כשר
házikoszt**

**Weisz
Mendel
éttermében.**
Négyfogásos menü:

leves, hus, főze-
lék, tészta **P1.50**

Haltélék

minden időben

VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-utca sarok)

Telefon: 1-442-75

Cimre ügyeljen

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14
Telefon: 1-111-95.